

LAISKA LIETUVIAMS

1963

ŠIAME NUMERYJE:

GAIRĖS ATEIČIAI

Keturiolika metų...

Taizė's bendruomenė

SPALIS/OCTOBER/XIV/NR. 10

SIAME NUMERYJE:

Redaktorius	GAIRĖS ATEIČIAI	289
K. Trimakas, S. J.	KETURIOLIKA METU	295
A. Grauslys	TAIZE'S BENDRUOMENĖ	298
B. Krištanavičius, S. J.	KUNIGAS KARO SŪKURY - XV	304
Sesuo M. Jurgita	JURGIS KELMYS	306
Pr. Alšėnas	MOTERIŠKA MOTERIS — SAULĖ ŠEIMOJ	310
	SKAITYTOJO ŽODIS	315
Kun. Stasys Yla	AR JAU PIRMOJI TAVO MEILĖ?	316
K. Bučmys, O.F.M.	EKRANO MIRGESY	321

●

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas

●

Redaktorius	Kęstutis Trimakas, S. J.
Red. Padėjėjas	Gediminas Kijauskas, S. J.
Administratorius	Petras Kleinotas, S. J.
Dailininkas	Algirdas Kurauskas
Fotografas	Algimantas Kezys, S. J.

Adresas	2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636
Telefonas	REpublic 7-8400
Spaustuvė	Immaculata Press, Putnam, Conn.

Naujos vinjetės A. Kurausko
Fotografijos A. Kezio, S. J.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$3.00, single copy 30¢. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

1963 SPALIS
(OCTOBER)
VOL. XIV, NR. 10

LAISKAI LIETUVIAMS

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS

Pasikeitus bet kokios institucijos vadovybei, retai kada viskas pasilieka taip, kaip buvo seniau. Taip pat, pasikeitus redaktoriams, retai kada žurnalo veidas lieka toks pat. Iš naujo redaktoriaus laukiama naujo. O redaktorių nebūtų *naujas*, bet *tik kitas*, jei jis neatneštų nieko skirtingo, dabarties gyvenimu pulsuojančio. Redaktoriaus pasikeitimą paprastai iššaukia ne tik praėjusių metų skaičius, bet ir pasikeitusi padėtis.

Gyvename naujose aplinkybėse, negu prieš keturiolika metų. Nepastebimai į mūsų tarpą atėjo nauja karta. Tie, kurie prieš keturiolika metų buvo per jauni skaityti Tėvo Vaišnio straipsnius "Jaunimo paslapyse", šiandien gal jau su savo šeima varto "Prie šeimos židinio" skyrių.

Tose eilutėse, kuriomis ką tik prabėgo jūsų akys, slepiasi mintis, kurią jūs jau išpėjote: mes, kiek tik galėsime, kreipsime ypatingą dėmesį į jaunesnę kartą. "Laiškai Lietuviams" buvo ir bus skiriami plačiai skaitytojų publikai —

įvairaus amžiaus, skirtingų profesijų, vyresniųjų ir jaunesniųjų, profesionalų ir studentų, inteligentų ir šiaip dirbančiųjų. Visiems įvairios skaitomosios medžiagos buvo ir bus.

Tačiau redagavimo pradžioje savo darbą norime dedikuoti jaunoms lietuviškoms šeimoms, kitų, tiesa, neišskiriant, bet įjungiant:

jaunesnieji, nevedę, netolimoj ateityj sukurs šeimas; o vyresniuosius tokiu būdu tikimės dar arčiau savęs patraukti — juk jų didysis rūpestis yra jaunesnieji. Tad paryškinę, *kam* mes žurnalą ypač skiriame, toliau pasisakysime, *kas* mus labiausiai interesuoja ir *kaip* mes medžiagą pristatysime. Mus labiausiai interesuoja JŪS, LIETUVIAI..., KRISTUS IR MODERNŪS LAIKAI...

GAIRĖS
ateičiai

MŪSŲ TREMTIES bei išeivijos spaudoje

"Laiškai Lietuviams" užėmė sau priklausančią

vietą... "L. L." pagrįstai susirūpino pačiu

tremtiniu, jo dvasios veidu...

Prof. Zenonas Ivinskis

J Ū S...

Vargiai kuris kitas žurnalas ar laikraštis yra (arba bent turėtų) būti taip susidomėjęs jumis, kaip "Laiškai Lietuviams". Dauguma jų duoda skaitytojams bendros informacijos ar apima specifišką sritį. Tačiau "Laiškų Lietuviams" dėmesio centre esate jūs... Jūs — Čikagoje, Niujorke ar Toronte, Miunchene ar Paryžiuje, Sao Paulo, Melbourne ir kitur... Jūs — savo asmeniškose, šeimyninėse, tautinėse ir religinėse problemose — esate mūsų rūpestis... Mūsų misija bus padėti jums ieškoti didžios žmogaus vertės — ne tai, ką jis turi; ne tai, ką jis atsiekia, kuo pasilinksmina, bet kas jis yra ir kuo savo gyvenimu tampa... Žmogus yra brangus jau tuo, kad jis yra žmogus. Tačiau jis gali nuvertinti save nežmogišku gyvenimu; bet gali žmogiškumu savo vertę ir pakelti. Žmogiškai kilnėti — tai vis nepavargstant ieškoti gyvenimo prasmingumo, atrasti kitus, Dievą... ir savo asmens pražydejimą jiems aukojantis. Tik tuo žvilgsniu skaitytini mūsų pasaulėžiūros straipsniai. Tik tuo mastu matuotini mūsų skyriai: *Jaunystės kryžkelės* — jaunimui, stovinčiam apsisprendimo laike; *Prie šeimos židinio* — vedusiems, atsidavusiems viens kitam — drauge kilnėti bei savo mažuosius auklėti. Ta mintimi vadovaudamiesi ruošiamo jums naują populiarios psichologijos skyrių *Sielos labirintai*.

LIETUVIAI

Nesakome, kad mums rūpi lietuvybė, bet jūs, lietuviai, dėl to, kad atkreiptume dėmesį į realų patriotiškumą, kuris yra ne bergždžias ir apgaulingas sentimentas tų, kurie lietuvybės vardan trispalvėmis plazdena, bet negali kitam tautiečiui nuoširdžiai paspausti rankos. Mums lietuvybė yra ištikimybė savo tautos nariams ten — Lietuvoje ir Sibire, o ypač čia — pasiekiamiems rankom ir širdim dabar... Mes norime, kad toji ištikimybė klestėtų daugiau darbais nei žodžiais, remtųsi žmogiškumu ir vainikuotųsi krikščionišku solidarumu, kylančiu iš artimo meilės. Prisidėdami prie mūsų bendro rūpesčio, ir toliau talpinsime straipsnius, sielodamiesi tautine gyvybe. Sieksime tarpusavio sugyvenimo — neieškosim to, kas mus skiria, bet to, kas mus riša. O jei reikės kada skirtingą nuomonę pareikšti, tai bus pasisakyta principiniuose dalykuose, tiesos ir gėrio siekiant, ne kitus bandant užgauti ar paniekinti. Visiems tautiečiams rodysim gerą valią — to pat tikimės iš jų sulaukti. Mūsų svarbiausias uždavinys — lietuviams padėti ugdytis dvasinėje kultūroje. O ji nėra vien lietuvybė, bet nėra mums galima be lietuvybės.

VISOKIŲ moderniojo gyvenimo vėjų veikiamas, nūdienis žmogus labiausiai pasigenda minties — blaiviam reiškinių vertinimui reikalingo atramos stulpo. "L. L." ryškiai išsiskiria iš kitų mūsų religinių žurnalų tuo, kad nesistengia vien geruosius išpročius ugdyti, bet neša lietuviškai visuomenei krikščionišką mintį, ateina patarnauti galvojančiam žmogui.

Dr. A. Šapoka

KRISTUS

Nesakome, kad mums rūpi krikščionybė, dėl to, kad tame varde yra pavojus apsisiausti abstraktumu ir pamesti tikrovę. Asmens, duodančio krikščionybei visą prasmę. Mums rūpi Kristus — gyvasis Kristus istorijoje ir šiais laikais, jungiantis žmogų su Dievu ir žmones tarpusavyje. Teisingai sakoma, kad krikščionybė nebepristatoma šių laikų žmonėms nei jų išgyvenamoms situacijoms, nei jiems suprantama kalba. Atrasti Kristaus tiesai ir meilei raktą į modernaus žmogaus sielą yra didžiausias Jo skelbėjų uždavinys. Bet tai tik viena medalio pusė. Šių laikų žmonės geriau suprastų Evangeliją, jei jie bent kiek geriau suprastų save. Čia ir glūdi kliūtis... Skelbiant Kristų, neužtenka mokyti Evangelijos: pirmiau reikia padėti žmogui atrasti raktą į save. Tik supratimas savęs — savo ribotumo, tuštumos, nuopolių, bet taip pat savo ilgesio, siekio, troškulio kažko kilnaus — atvers duris ir Kristui. Tas kelias — sunkus, bet kito kelio nėra... Būtų per daug pretenzinga sakyti, kad nuo šiol "L. L." skaitytojams padovanos tuos du raktus. Jus surasti yra kiekvieno žmogaus jo paties likimą lemianti užduotis. Mes galime tik vieni kitiems padėti. Bet, matydami tą svarbą, stengsimės visomis savo ribotomis galiomis: tam įvedame populiarios psichologijos skyrių; *Tikėjimo aktualijose* mėginsime atskleisti priėjimo kelius prie Dievo, Kristaus gyvybinę svarbą asmeniui bei aktualius fragmentus iš moderniosios teologijos; *Atsinaujinančioje Bažnyčioje* bandysime suprasti Jo reikšmę visai žmonijai — ypač dabar, kada Ji pripažįstančiųjų Bendruomenėje vyksta istoriškai svarbūs pasaulinio masto judėjimai — krikščionių vienijimosi pastangos bei Visuotinis Suvažiavimas Bažnyčios sumoderninimui ir atsinaujinimui.

MODERNŪS

LAIKAI

Modernus žmogus nėra tas, kuris dėvi paskutinės mados apsiaustą su paskutinės mados idėja: pirma, visi trys greitai nusidėvi; antra, tokių "moderniųjų" buvo visais laikais. Tikrai modernūs žmonės yra tie, kurie moka įvertinti savo laikų dvasią, apie ją teisingai spręsti, ir, kas gera, priimti. Tokie išitvirtina savo laikų dvasioje ir perduoda jos dvasines vertybes ateinančioms kartoms. Teisingas savų laikų vertinimas yra reta savybė. Jų susimaišiusiomis idėjomis ir nuotaikomis patvinusi visa aplinka, persisunkusios mūsų mintys ir jausmai. Nemaža žmonių aklai leidžiasi pasroviui, kaip tas tūlas tautietis, kuris atsisakė lietuviškos-katalikiškos spaudos: "Čia — Amerika; čia doleris — dievas". Mes siekiame būti modernūs: šimtaprocentiniai pasisakome už modernius laikus, bet aiškiai matome, kad ne viskas šimtaprocentiniai gera juose. Belieka gera atskirti nuo blogo. Bendromis pastangomis stengsimės susidaryti platų žvilgsnį, pritaikydami tiksliau modernius laikus pažinusių išvalgas savo svarstymams, kas ir kaip paveikia mūsų asmenišką, šeimyninį, tautinį bei pasaulėžiūrinį mentalitetą ir elgesį, — neigiamoms įtakoms išvengti, o gerąsias priimti.

REIKIA SUPRASTI kito žmogaus žvilgsnio išei-
ties tašką. Taip pat reikia suvokti, kad tikrovė turi
tūkstantį skirtingų aspektų, tūkstantį skirtingų pusių,
tuo tarpu individas, net labai talentingas ir išmintin-
gas mato tik vieną ar keletą.

Tiesos meilė mus perspėja visada prisiminti savo žinių
ribotumą ir taip pat atpažinti tiesos aspektą, kurį ma-
to kiti... Mes turime tiesą atpažinti, kur tik ją užtin-
kame.

Kardinolas Bea

KAIP MEDŽIAGĄ PRISTATYSIME

Ir toliau ypatingą dėmesį kreipsime į menišką apipavidalinimą:
pirma, mes gerbiame jus — todėl jums pristatome žurnalą, kuo kruopščiau
paruoštą; antra, mes gerbiame jums pateikiamas mintis — todėl jas
kuo vaizdingiau apvelkame. Į jus norime prabilti giliai, populiariai ir,
kiek galima, plačiau: *giliai* — nepaviršutinišku, bet apgalvotu ir paremtu
temos gvildenimu; *populiariai* — daugelį skaitytojų sudominančiai;
ir, kiek galima, *plačiau* — visapusiškiau (tai dar paaiškinsime).
Principiniai pasisakome tik už Kristų. Tik esminiuose tikėjimo
(ir moralės) dalykuose būsime nepalenkiami — aiškinsim, bet neabejosim;
aiškinsim — rasdami vis gilėjančią paslaptį;
neabejosim — likdami ištikimi savo meilei.

Kituose, ypač praktiškuose gyvenimo klausimuose, norime atverti
vis platesnius akiračius diskusijoms. Čia skaitytojas ras redaktoriaus
ar autoriaus paremtą nuomonę ar įkvepiančią sugestiją, bet ne atmintinai
išmoktiną pamoką ar pamokslą. Gyvenimas yra komplikotas. Viena galva
savo žvilgsniu mato tik vieną pusę. Kelios galvos keliais žvilgsniais
apima plačiau. Nė vienas straipsnis nėra "paskutinis žodis". Keli pasisakymai
diskusijose ar sympoziume paliečia daugiau: vienas gali klausti,
antras — atsakyti, trečias — pataisyti ar pridėti. Ir po to kalba dar nebus
baigta. Diskusijoms vykstant, nei redaktorius, nei skaitytojai nelaiko
straipsnio nuomonę esant pilna ar net daline redakcijos nuomone —
žurnalo "linija". Nuomonė stovi ar krenta su savo argumentais,
o ne dėl to, kad redakcija patalpino. O redakcija kartais gal ras
reikalo įdėti ir silpniau pagrįstą straipsnį, kad iššauktų reakciją
ir pataisytų gal plačiai išsivyravusią, bet neparemtą nuomonę.

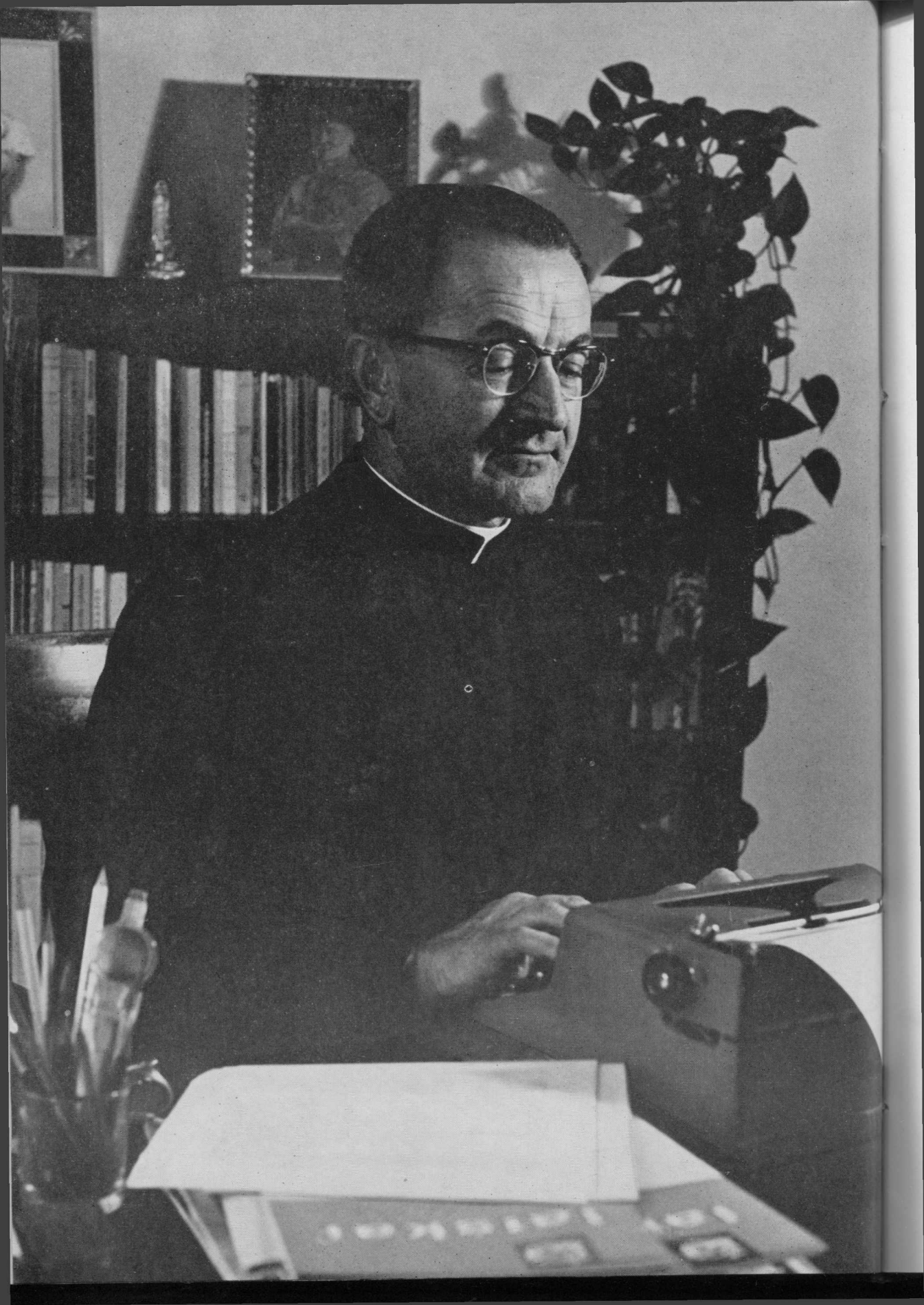
Tuo būdu šis žurnalas siekia ne mokyti, bet padėti patiems skaitytojams
brandinti savo sprendimus, pasaulėžiūrą ir patį gyvenimą. O laisvu
diskusijų keliu redakcija kaip tik tikisi sulaukti praktiškesnių atsakymų
ir tikslesnių išvadų. Kritikos nebijome, priešingai, jos laukiame, nes ji
yra būtina sąlyga pažangai. Todėl mūsų mielų bendradarbių ir skaitytojų
prašome gyvai reaguoti į straipsnių iškeltas mintis.

Klausimams ir diskusijoms įvedamas *Akiračius plėčiant* skyrius;
trumpesni pasisakymai bus talpinami *Skaitytojo žodyje*.

Šio įvado gale bei mūsų redagavimo pradžioje norime pasakyti, kad,
kaip jūs, mieli bendradarbiai ir skaitytojai, galite tikėtis iš mūsų
rūpesčio, intereso ir nuoširdaus atsižvelgimo į jus, taip ir mes, jus gerbdami,
tikimės iš jūsų dėmesio, inteligencijos ir artimo bendradarbiavimo.

REDAKTORIUS

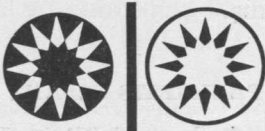
Dideli darbai kyla iš mažų,
o juos tokiais padaryti
gali tik kūrybingas žmogus.

KĘSTUTIS TRIMAKAS, S. J.

METANT ŽVILGSNĮ

Į TĖVO JUOZO VAIŠNIO, S. J.

REDAKCIŲ DARBĄ

KETURIOLIKA Metų...

Tėvas Juozas Vaišnis, S. J.

“L. L.” redaktorius, 1950-1963

Po antrojo didžiojo karo pasaulyje išsi-
blaškiusiems išeiviams tautiečiams reikėjo
ne tik darbo, pastogės ir maisto, bet ir lie-
tuviško dvasinio peno, kurį galėjo duoti tik
gera spauda. 1950 m. Tėvams Jėzuitams ki-
lo mintis tęsti Tėvo Bružiko Vokietijoje
leistus “Misijonieriaus laiškus” mažo laik-
raštėlio pavidalu. To laikraštėlio redakto-
riumi paskiriamas Tėvas Juozas Vaišnis, ta-
da neseniai atvykęs Čikagon iš Italijos.

Nuo to laiko Tėvas Vaišnis nebesiskyrė
nuo “Laiškų”, o šie nuo Tėvo Vaišnio. Mė-
nesinis laikraštis įgavo savo ilgamečio re-
daktoriaus proto ir rankų antspaudą, o “L.
L.” paliko neišdildomą ženklą Tėvo Vaiš-
nio gyvenime: kur tik bekeliaudavo — net
vykdamas atostogų — pasiimdavo rankraš-
čių pluoštą ir rašomąją mašinėlę... Ta ne-
perskiriama bičiulystė tęsėsi keturiolika me-
tų: per tą laiką laikraštėlis išaugo į žurnalą;
žurnalistiniu požiūriu redakcinis darbas
brandino ir redaktorių...

SUMANIAI, IŠTVERMINGAI REDAGUOJANT

Nors Tėvai Jėzuitai buvo tiesioginiai
“L. L.” leidėjai, vykdomasis darbas atiteko
vienam redaktoriui, kuris laikraščiu davė
liniją, ją laikas nuo laiko paryškindamas
“Redakcijos žodžiuose”. Tikslas buvo aiš-
kiai aptartas jau pirmajame numeryje: “už-
megzti ryšius su visame pasaulyje išblašky-
tais lietuviais, padėti jiems geriau orientuo-
tis naujose aplinkybėse ir lengviau išrišti
įvairias religines - dorines problemas” (“L.
L.”, 1950, 1 psl.).

Nuo pat pirmųjų numerių buvo gvilde-
nami ir religiniai, ir tautiniai klausimai. Kai
kam pasisakius, ar nevertėtų apsiriboti vien
religiniais, Tėvas Vaišnis atsakė: “Mums
atrodo, kad šios dvi sąvokos, religija ir tau-
tybė, taip yra lietuvių širdyje suaugusios,
kad pažeidžiant vieną, būtinai yra pažeidžia-
ma ir kita, todėl ir apie tai kalbėti dažnai
tenka kartu” (1951, 2 psl.).

taip yra lietuvių širdyje suaugusios,

kad pažeidžiant vieną, būtinai yra pažeidžiama ir kita.

Juozas Vaišnys, S. J.

Laikraštį tobulinant, kartais pasigirsdavo balsų, norinčių jį palikti paprastą, koks buvo pradžioje. Redaktorius atsakė: "Pirmiau jis buvo toks kuklus, paprastas, atrodė, lyg vos gimęs kūdikis. Dabar jau užaugęs, subrendęs, atsistojęs šalia kitų žurnalų... Tik vienas kitas gal pasiilgsta to buvusio kuklumo ir paprastumo... Tai jausmo dalykas: kūdikis kai kam geriau patinka negu suaugęs žmogus, bet niekas jam nelinkėtų visuomet pasilikti kūdikiu" (1954, 1 psl.).

Einant pažangos keliu, redaktoriui netrūko sumanumo: kasmet įvesdavo ką nors naujo — ar tai filmų vertinimą, ar iliustracijas iš lietuvių dailininkų kūrybos, ar trumpą vedamąją mintį. Po keturiolikos metų "L. L." visai pasikeitė: pradžioje — 8 puslapių, šiandien — 36; anuomet — be viršelio, be iliustracijų; dabar — puikiai meniškai apipavidalintas; tada — su vienu kitu straipsneliu, šiandien jame randame ir aktualių, ir gilių straipsnių.

1960 m. minint "L. L." dešimtmetį, ne tik skaitytojai bet ir savo sričių specialistai palankiai įvertino žurnalo pažangą. Vienas redaktorius taip atsiliepė apie "L. L." leidimą: "L. L.", sprendžiant iš žurnalistinės kertės, yra rimtas, sumaniai redaguojamas ir įdomiai vedamas laikraštis" (J. Kardelis, "Nepriklausomos Lietuvos" redaktorius). O dailininkas taip apibūdino žurnalo meninį apipavidalinimą: "Parinkimas žurnalo formato, raidyno, viršelio, teksto laužymas ir švarus spaudos darbas buvo leidėjų rūpestis, kad spausdintam lietuviškam žodžiui būtų atiduota reikiama pagarba" (dail. V. K. Jonynas). "Dirva" neseniai "L. L." apibūdino vienu daug pasakančiu būdvardžiu — "reprezentacinis". Be abejo, šie įvertinimai labiausiai lietė patį žurnalo redaktorių Tėvą Vaišnį.

O reikia pastebėti, kad išeivijoje redakcinis darbas, turint ribotus finansus bei ne-

didelį bendradarbių skaičių, nebuvo lengvas. Tačiau Tėvo Vaišnio ištvermė nulėmė tai, kad žurnalas, išsilaikęs ir vis gražiau pasidabinęs, kas mėnesį pasiekdavo skaitytojų namus.

Šalia žurnalo redagavimo Tėvas Vaišnys dažnai rašė proginis straipsnius, vertino filmus, atsakinėjo į skaitytojų iškeltus klausimus, kartais pasisakydavo "Prie šeimos židinio" skyriuje. Tačiau čia norime bent trumpai suminėti tris sritis, kuriose paliko gilesnę vagą, būtent: 1) auklėjant jaunimą raštu "Jaunimo paslapčių" skyriuje, 2) pasisakant visuomeniniais ir tautiniais klausimais straipsniuose ir 3) vedamąją mintimi skaitytojams skelbiant gyvenimo prasmingumą.

JAUNIMO PASLAPTIS RIŠANT

Pradėjęs redaguoti Tėvas Vaišnys daugiausia rašė *Jaunimo paslapčių* skyriuje. Čia jis palietė daugelį tuomet (ir dar dabar) jaunimui aktualių temų gyva laiškų forma — sklandžiai, konkrečiai, gyvenimiškai. Mokė save suprasti, nusigalėti, rimtai žvelgti į meilę, sugyventi su tėvais ir nedaryti skubių bei neapgalvotų žingsnių. Davė jautrius ir rimtus patarimus vienuoliško pašaukimo klausimais. Ragino nesudaryti mišrių šeimų, neužsikrėsti neskoniniais amerikiečių papročiais. Ugdė tikrą religingumą ir skiepijo lietuvišką dvasią.

Sprendimai daugumoj buvo aiškūs, tiesūs, pagrįsti laiko ir padėties supratimu. Tuo atžvilgiu Tėvas Vaišnys suprato jaunimą ir, reikia tikėtis, tuometinis jaunimas suprato Tėvą Vaišnį. Tik kai kurie senesniųjų pažiūrų vyresnieji ne visada pritardavo jo atviram metodui. Tačiau buvęs "Dirvos" redaktorius Balys Gaidžiūnas išreiškė svaresnę skaitytojų nuomonę: "Ypač gerai, kad auklėjamąja prasme keliame ir patys in-

C AUTYBĖ yra pasaulį turtinanti dvasinė vertybė. Kiekviena tauta ką nors žmonijai duoda. Tad išsižadėti tautybės reiškia skurdinti pasaulį. Kiekvienos vertybės saugojimui reikia pastangų, tad be jų negali apsieiti nė tautybės išlaikymas.

Juozas Vaišnys, S. J.

timieji klausimai. O apie juos kalbėti reikia, jei nenorim, kad gatvės nuotaika juos tvarkytų" ("L. L.", 1960, 43 psl.).

VISUOMENINIAIS IR TAUTINIAIS KLAUSIMAIS

Buvęs redaktorius yra pasisakęs įvairiais mūsų išeivijos visuomeniniais ir tautiniais klausimais. Dažna jo tema — tautiečių su gyvenimas bei kitų tolerancija, kaip bendros tautybės ir kultūringumo išraiška (žr. str. "Tolerancija ir kultūra", 1956, 225 psl.). Straipsniu "Praeitį ir dabartį" (1962, 110 psl.) skatino vyresniusius išeivius negyventi praeitimi, bet dabartimi, o "Reklama, kritika ir savikritika" (1962, 74 psl.) — išlaikyti santūrumą ir objektyvumą, kad kritika netaptų reklama ir savikritika iš viso nepradingtų.

Sielodamasis lietuvių, Tėvas Vaišnys rašė ne tik apie jos išlaikymą, bet ir vertę: "Tautybė yra pasaulį turtinanti dvasinė vertybė. Kiekviena tauta ką nors žmonijai duoda. Tad išsižadėti tautybės reiškia skurdinti pasaulį. Kiekvienos vertybės saugojimui reikia pastangų, tad be jų negali apsieiti nė tautybės išlaikymas. Tačiau tomis pastangomis... atiduodame savo duoklę pasauliui, darydami jį įvairesnį, gražesnį ir turtingesnį" (1961, 226 psl.).

Rasdamas organišką ryšį lietuvių dvasioje tarp tautybės ir krikščionybės, Tėvas Vaišnys ieškojo religinių motyvų tautybei remti straipsniuose "Tėvynės meilės religinis pagrindas" (1956, 33 psl.) ir "Religija ir tėvynės meilė" (1959, 44 psl.). Į ateinančias dienas metė rūpestingą žvilgsnį straipsnyje "Religinė mūsų tautos ateitis" (1959, 104 psl.).

SKELBIANT GYVENIMO PRASMĘ

Nuo 1957 m. mėnesinių "L. L." numerių pradžioje Tėvas Vaišnys pradėjo talpinti

ti trumpas vedamąsias mintis, sukurtas sklandžiu, ritmingu, vietomis eiliuotu, stiliumi. Kiekvienoje jis skaitytojui atidengia krikščioniškojo gyvenimo prasmės fragmentą.

Vis kažko ieškodamas, su kitais susitikdamas ir išsiskirdamas, žmogus susitinka su Dievybe (1959, nr. 8). Apie Jį byloja gamta — "nuostabus Dievo paveikslas" (1958, nr. 7). Į Jį veda dvasinė laisvė (1957, nr. 2) — per atgailą ir atsilyginimą (1957, nr. 3), per pasiryžimus (1957, nr. 1), kančią (1957, nr. 3), darbą ir poilsį (1957, nr. 7).

Pasaulyje vykstant kovai — šviesai kovojant prieš tamsą, gyvybei prieš mirtį — apsisprendimas už Dievą duoda prasmę gyvenimui ir laimę amžinybei (1958, nr. 4). Tad "žmogaus gyvenimas panašus į upę, kuri prasideda šaltiniu, teka per laukus ir slėnius, skverbiasi pro uolas ir miškus, kol susijungia su okeanu" (1962, nr. 1).

Skaitytojams to gyvenimo prasmę išaiškinti buvo skirtos tos visos vedamos eilutės. Iš tikrųjų, ne tik anos eilutės, bet ir visi Tėvo Vaišnio patarimai jaunuomenei, filmų vertinimai, dažni proginiai straipsniai, pasisakymai religiniais, tautiniais bei visuomeniniais klausimais — visas jo keturiolika metų užsitęsęs redakcinis darbas.

Dideli darbai kyla iš mažų, o juos tokiomis padaryti gali tik kūrybingas žmogus. Tėvo Vaišnio ištverme, rūpesčiu bei sumanumu maži aštuonlapiai laišukai tapo tautinės ir religinės minties iliustruotu žurnalu. Ta pažanga byloja apie buvusio redaktoriaus kūrybingumą.

Tolimesnis "Laiškų Lietuviams" leidimas bus statomas ant to, kas buvo iki šiol per keturiolika darbščių metų Tėvo Vaišnio sukurta. Už tai jam yra ir liks visada dėkingi žurnalo skaitytojai ir naujasis redaktorius.

TAIZE'S

BENDRUOMENĖ

Viena Protestantų Reformacijos priešasčių buvo faktas, kad priešreformacinė krikščionija pasitenkino išorinių dogmų išpažinimu be gilesnės meilės. Taip pat plyšys tarp skilusių krikščionių didėjo dėl to, kad buvo ginčytasi dogmatiniais klausimais, bet nesistengta viens kito mylėti. Šiais laikais krikščionims siekiant vienybės, — skelbė Jonas XXIII — pirmiausia reikia viens kitą mylėti, tik paskui bus galima dogmatiškai išsiaiškinti. Tokios pat nuomonės ir laikysenos yra protestanto Roger Schutz įsteigta Taize's vienuolija, turinti tik vieną tikslą — paskleisti vieningos meilės dvasią krikščionių tarpe. Apie ją palankiai atsiliepia katalikų vadai. Visa tai nereiškia, kad dogma — ar tiesa — nėra svarbi, bet kad dabartyje krikščionių vienybė (o gal ir visada — gyvoji tiesa) pasiekama per meilę.

REDAKTORIUS

Vienas iš stambiausių protestantų įnašų susiskaldžiusių krikščionių vienybei ugdyti yra protestantų vyrų vienuolynas, žinomas Taize's Didžiosios Bendruomenės (Grande Communauté) vardu. Taize yra vietovė, Burgundijos provincijoje, rytinėje Prancūzijoje, netoli nuo garsiųjų Cluny ir Cîteaux vietovių, kur prieš kelis šimtmečius skaisčia Evangelijos šviesa suspindėjo benediktinų ir cistersų vienuolijos. Šiandienė Taize's bendruomenė savo dvasia, užsimojimais ir tikslais jau yra tiek sudominusi ir sužavėjusi visus, kurie yra susipažinę su ja, kad verta ir mums ją pažinti. Jos atsiradimas, veikimo būdas ir įtaka yra taip įdomūs ir nuostabūs, kad čia tikrai tenka kalbėti apie Šv. Dvasios dovaną, apie Dievo malonę, kuri daugiau

ar mažiau veikia visoje krikščionybėje. Kai kurie rašytojai tos bendruomenės judėjimą vadina Taize's stebuklu.

IŠORINIAI FAKTAI

Ši bendruomenė yra pirmoji protestantų vyrų vienuolija po 400 metų, kai M. Liutėris vienuolijas ir jų daromų įžadų vertę buvo paneigęs. Jos trumpa istorija yra tampa surišta su jos steigėju ir dabartiniu jos viršininku Roger Schutz. Tasai evangelikų teologijos studentas, studijuodamas Lozanoje, Šveicarijoje, 1939 m. pradeda telkti apie save draugus malda ir geriems darbams. Kartu ima organizuoti studijų ir rekolekcijų dienas pasauliečiams. 1940 m. jis persikelia į Taize, Prancūzijoje, kur karo metu rūpinasi karo pabėgėliais, bėgančiais iš vokiečių okupuotos Prancūzijos dalies į neužimtąją. 1942 m. prie jo prisijungia du draugai. Vokiečių išvyti iš Taize's, pasišalina dviem metams, į Ženevą, Šveicariją. 1944 m. jie vėl grįžta Taize'n jau keturiese. 1949 m. Velykų rytą jau septyni tos bendruomenės broliai padaro įprastus amžinuosius įžadus. Roger Schutz išrenkamas pirmuoju viršininku. Jų idealas yra bendrom jėgom tarnauti Kristui Bažnyčioje ir pasaulyje; jų karščiausias noras — pasitarnauti visų krikščionių susijungimui.

Šiuo metu bendruomenė turi virš 50 narių iš įvairių protestantų sektų bei kraštų. Jų tarpe yra pastorių, gydytojų, inžinierių, menininkų, žemės ūkio darbininkų, žurnalistų ir kt. Trys ketvirtadaliai brolių gyvena Taize'je, kiti gi yra išsiskirstę po 2-3 brolius misijoms įvairiuose kraštuose — pačioje Prancūzijoje, Vokietijoje, Šveicarijoje, Anglijoje, Afrikoje ir kitur. Visi broliai suvažiuoja į Taize didžiosioms krikščionių šventėms švęsti ir kasmet savaitinėms rekolekcijoms.

“Prašau..., kad visi būtų viena, kaip Tu,
Tėve, esi manyje ir aš Tavyje, kad ir jie
būtų mumyse viena, kad pasaulis
įtikėtų, jog Tu esi mane siuntęs.”

Savo pasiuntinybei vykdyti jie, kaip darbininkai, dirba darbininkų tarpe, apaštalauja savo profesijose, bet drauge dirba parapijose, religiniai vadovaudami žmonėms. Vazinėdami visur su visomis krikščionių bažnyčiomis užmegzti ryšius bei tuo pačiu tikslu priimdami pas save įvairių krikščionių bažnyčių atstovus, jie artina visus krikščionis arčiau viens kito. Keletos mylių atstume nuo Taize's Cormatin vietovėje jie įsteigė Studijų Centrą, kur ruošiamos studijų dienos šių laikų visuomenės ir bažnyčios reikalams, konfliktams ir krizėms pažinti. Taize's bendruomenės įtakoje yra kilusi ir “vienybės židinių” idėja, pagal kurią, vedusiųjų poros, savo pavyzdingu gyvenimu skėdamos tos bendruomenės dvasią, spinduliuoja į aplinką krikščioniškojo gyvenimo ir vienybės mintį.

Taize's vyrų bendruomenės pavyzdžiu Grandchamp vietovėje, Šveicarijoje, netoli Neuchatel, susikūrė protestančių moterų vienuolija. Ji vadovaujasi ta pačia regula, parašyta R. Schutz.

Zvelgiant į išorinio Taize's bendruomenės gyvenimo faktus, negalima nepaminti tos bendruomenės bažnyčios, kurią jiems pastatė ir dovanojo vokiečiai ir kurią jie yra pavadinę “Susitaikymo bažnyčia”. Tuo reikšmingu vardu jie norėjo pabrėžti Taize's bendruomenės vedamąją mintį, būtent, susitaikymą visų su visais — tėvo su vaiku, vyro su žmona, tikinčio su tuo, kuris negali įtikėti (taigi, su geros valios netikinčiu), ir krikščionių savo tarpe. Štai kodėl šioje bažnyčioje visų krikščioniškų bažnyčių atstovams leidžiama laikyti savas pamaldas. Tos bažnyčios kriptą yra skirta katalikams. Čia reikia pastebėti, kad, savos bažnyčios dar neturėdami, Taize's broliai savo pamaldas laikydavo vienoje artimoje katalikų bažnyčioje, Autun katalikų vyskupui leidus.

BENDRUOMENĖS DVASIA IR GYVENIMAS

Pagrindinė Taize's bendruomenės idėja yra Viešpaties žodžiai: “Kad visi būtų viena, ...kad pasaulis įtikėtų” (Jon. 17, 21). Jos didysis susirūpinimas ir skausmas kyla iš fakto, kad savo susiskaldymu ir nevieningumu krikščionys pikcina pasaulį ir kliudo jam įtikėti Kristų. Dėl to kelias į visuotinę įtikėjimą nėra galimas be krikščionių susivienijimo. Todėl Taize's bendruomenė nėra konfesinė, t. y. nepriklauso jokiai iš esamų protestantų bažnyčių, nors, kaip esame jau minėję, įvairių protestantų ir reformatų bažnyčių nariai stoja į ją. Toji vienuolinė bendruomenė yra krikščioniška pačia plačiausia to žodžio prasme. Ji tartum jungia savyje visas krikščionių bažnyčias. Tai vienuolija, kuri jau dabar gyvena būsimos susivienijusios krikščionybės vizijos dvasia. Taize's bendruomenės nariai net apie krikščionių susivienijimą per daug nekalba, bet susivienijimo dvasia gyvena ir elgiasi, tartum susivienijimas jau būtų įvykęs. Tad nenuostabu, kad tokių nuotaikų dėka Taize's broliai nuoširdžiai bendrauja su visomis krikščionių bažnyčiomis, įskaitant ir katalikų Bažnyčią.

Jie su meile priima pas save visų krikščioniškų bažnyčių atstovus, neišskiriant nė katalikų, o jų bažnyčioje visi laiko savas pamaldas, kuriose broliai su pagarba ir pamaldumu dalyvauja. Būtų tačiau klaidinga galvoti, kad taip elgdamiesi Taize's bendruomenės nariai visas konfesijas lygiai vertina, t. y. tarsi jų visai nevertina. Priešingai, jie, laukdami visapusiškos Kristaus paskelbtos tiesos pilno suspindėjimo susivienijusioje būsimoje krikščionybėje, visur teikia pagarbą Kristaus tiesai, kuri, kad ir ne visur vienuodu pilnumu atstovaujama, tačiau pasilieka Kristaus tiesa.

TAIZE'S REGULA

turime permąstyti savo naudai,

*nes negalima buvo jos išmintingiau, žmo-
niškiau, o drauge labiau Evangelijos dvasioje parašyti.*

Kardinolas Gerlier

Anot jų, dieviška, taigi begalinė, neišse-
miama tiesa negali būti pilnai žmogaus to-
bula kalba nusakyta; dieviškos tiesos for-
mulavimai, žmonių sąmonei vystantis, gali
darytis vis pilnesni ir tobulesni; tačiau nie-
kada tos tiesos pilnai neapsakantys; todėl
nereikia ginčytis dėl dieviškos tiesos formu-
lavimų, bet labiau telktis apie Kristaus as-
menį su tais Jo neskaitlingais pagrindiniausiais
žodžiais, kuriuos Jis yra ištarsęs ir kurie
užrašyti Evangelijose. Svarbiausia, anot jų,
nereikia ginčytis dėl žodžių, bet reikia vi-
siems grįžti prie Gyvojo Žodžio, paties
Kristaus, nos visi esame nuo Jo daugiau ar
mažiau nutolę. Reikia grįžti į Jį, Jį pamilti
ir savo gyvenimu Jį žmonėms ikūnyti, kad
pasaulis atpažintų per mus ir mumyse gy-
venantį ir veikiantį Kristų. Tomis mintimis
gyvendami Taize's broliai su nieku tikėjimo
klausimais nesiginčija, nepamokslauja, ne-
sistengia atversti, o vien, visur tarnaudami
ir dirbdami, myli ir savo gyvenimu skelbia
Kristų. Šiuo žvilgsniu jie yra artimi Sacha-
ros atsiskyrėlio Charles de Foucauld paža-
dinto judėjimo dvasiai!

Visuotinės krikščionybės dvasios vedina
Taize's bendruomenė yra sukūrusi savo li-
turgiją, kuri tokią dvasią atstovauja. Į tą li-
turgiją įeina pagrindinės Romos Katalikų
Bažnyčios Mišių dalys, o taip pat ir Rytų
apeigų laikurie pradai. Jų pamaldos, kaip
pas evangelikus, pilnos giedojimo ir šv.
Rašto ištraukų.

Tos bendruomenės dvasia gėrasi aukš-
tieji Katalikų Bažnyčios atstovai. Ją giria ir
protestantų vadai. Jos idėjų plotmėje jau
dabar sueina visi krikščionys kalbėtis ir
bendrauti, nes visi jaučiasi ten tartum savo
namuose.

Jų vienuolinis gyvenimas tvarkomas
Vakarų ir Rytų vienuolių tradicijomis, pri-
taikant ir sumoderninant dabartinio gyve-

nimo reikalams. Po dviejų metų noviciato
jie daro tris vienuolinius įžadus, bet tie įža-
dai, savo esme pasilikdami tokie pat, kaip
Katalikų Bažnyčioje, turi skirtingus pavadi-
nimus. Vietoj skaistybės, neturto ir paklus-
numo įžadų jie daro celibato - nevedimo,
turto bendrumo ir autoriteto pripažinimo
įžadus, kurių pagrindimas yra kiek skartin-
gas, kaip Katalikų Bažnyčioje.

Taize's vienuoliai šiaip gyvenime, darbe
ir gatvėje nenešioja jokių skirtingų rūbų,
tik, tris syk į dieną rinkdamiesi malda, už-
sideda baltus abitus, persijuosdami juosta.
Jų maldoje stipriai pabrėžiamas mąstymas
ir kontempliacija taip, kad Taize's bendruo-
menė yra dalinai kontempliatyvaus pobū-
džio vienuolija.

Dirbdami įvairiopą darbą pagal savo
profesiją, jie išsilaiko iš savo darbo ir aukas
tepriima tik savo globojamiems, o ne sau.

BENDRUOMENĖS KŪRĖJAS IR JO DVASIA

Tos vienuolijos įkvėpėjas ir jos dvasios
nusakytojas yra Roger Schutz, parašęs
Taize's bendruomenės regulą, t. y. gyveni-
mo taisykles. Jisai išaiškino visos bendruo-
menės dvasią dvejose knygose "Vivre l'au-
jourd'hui de Dieu" (vokiškai išversta "Das
Heute Gottes", *Dievo dabartis*) ir "L'unité,
esperance de vie", *Vienybė — gyvenimo vil-
tis* (vokiškai: "Einheit und Zukunft", *Vie-
nybė ir ateitis*).

Bendruomenės dvasiai dar giliau pažinti
pasinaudosime jo pirmąja "Dievo dabartis"
knyga. Knygos įžangoje jis pasisako, kad
Taize's bendruomenė yra ta, kuri "krikš-
čionybės suskilimo tragediją supranta" ir
kuri pirmiausia meldžiasi, bet drauge ir
dirba tai vienybei įvykdyti. Toje pačioje
įžangoje jis pateikia ilgesnę kardinolo Ger-
lier laiško ištrauką, kurioje šis knygą labai
vertindamas už ją dėkoja.

*EVANGELIJA, reikalaudama visus žmones mylėti,
neleidžia mums, kad mes kitų krikščioniškųjų
grupių atžvilgiu būtume priešišškai nusiteikę.*

Roger Schutz

Knygos pradžioje autorius iškelia traagišką mūsų gyvenamo laiko rimtumą ir charakteringas to laiko ypatybes. Pastebėjęs, kad šiandieniam pasaulyje visi krikščionys sudaro tik pasaulio gyventojų trečdalį ir kad jie stovi juos sunaikinti gresiančios bedievybės akivaizdoje, autorius aliarmuoja ieškoti priemonių krikščionybei išlaikyti ir plėsti. Tad reikia, anot jo, pirmiausia krikščionybei pasisakyti už teisingą turtų padalinimą, nes krikščionių apgyventi kraštai nepaprastai turtingi, palyginus juos su nekrikščionių kraštais. Taip pav. Jungtinių Amerikos Valstybių ekonominis gyvenimo lygis yra 35 kartus aukštesnis negu Indijos. Reikia taip pat, kad krikščionių bažnyčios išeitų iš savo konfesijų ribų ir susijungusios prakalbėtų į krikščionybei prarastas pasaulio darbininkijos minias.

Tų dviejų dalykų reikia dėl įvairių priežasčių. Pirma, pasaulį vis labiau jungia ta pati visus jo gyventojus siekianti technika, kuri, radijo bangomis visus dvasiniai artina; o tokį pasaulį, virstantį viena žmonija, tegalės pasiekti vieninga krikščionybė. Antra, reikia susirūpinti krikščionybės ateitimi: jei šio šimtmečio pradžioje kas antras žmogus buvo krikščionis, šimtmečio viduryje — kas trečias, tai šimtmečio gale tebus tik kas ketvirtas. Kitaip sakant, gyventojų skaičiui daugėjant, krikščionių skaičius nespėja daugėti. Tai dalinai vyksta todėl, kad gyventojų daugėjimas ypač pastebimas nekrikščionių tautose, kurios Vakarų, tad ir jų krikščionybės, nemėgsta, nes krikščionybė atėjo drauge su kolonizacija. Trečia, technikos vystymosi greitumas ir jos gaminama pažanga visą pasaulį keičia, o tačiau badas pasaulyje didėja ir, kas svarbiau, labiausiai gyventojai gausėja bado liečiamose srityse. Štai kodėl, anot R. Schutz, krikščionys turi dalintis duona su badaujančiais, kaip to rei-

kalauja Evangelija. Ketvirta, pasidalijus pasauliui į du priešingus blokus, kurių kiekvienas savaip sudaro pavojų krikščionybei, krikščionys turi susirūpinti, kaip išsaugoti asmens laisvę Evangelijai skelbti ir ją gyventi. Penkta, kai šiandien gyvenimas Vakaruose, o ypač J. A. Valstybėse, seksualėja ir seksualumas visomis moderniojo gyvenimo priemonėmis veržiasi į mases, krikščionys turi gyventi dorovinių vertybių branginimo ženkle.

Kad galėtume atlaikyti pikto srovę ir pasaulį laimėti Kristui, reikia, anot R. Schutz, branginti vidinį dvasios gyvenimą. To gyvenimo pagrindas yra krikščionių su Kristumi ryšys, kuris palaikomas malda, mąstymu bei komunija ir kuris virsta Dievo buvimo pajautimu kontempliacijoje — suvokime Dievo tiesos meilėje. Autorius pasisako prieš perdidelį proto vaidmens vertinimą tikėjime, nes racionalizmas dusina kontempliaciją, bet drauge pabrėžia, kad kontempliatyvi malda turi virsti veikimu. Juk kontempliacija yra pagilinta meilė Dievui, kuri virsta meile žmogui. "Mūsų kitiems nešama meilė yra ženklas, kuriuo mūsų kontempliacijos tiesa įrodoma". Susitikę su Dievu kontempliacijoje, prisipildysime gailestinga meile artimui.

Gyvendami pasaulyje, turime gyventi paprastai ir atsisakyti neesminių dalykų. Gyvendami žmonių tarpe, turime suprasti juos, priimti juos tokius, kokie jie yra, ieškant būdų, kaip į juos — kad ir be žodžių — Kristų spinduliuoti. Ypač turime supras-

*Tik tada, kai mūsų širdis kiekvienu ap-
kartimu nusikratys ir begaliniu draugišku-
mu artimui prisipildys, tas artimas galės mū-
sų kritiką ir pamokinimą priimti.*

Roger Schutz

V IENINTELĖ VILTIS išlaikyti tai, kas geriausia,

yra sudėta į beribę meilę, plačią toleranciją ir
nuoširdžią pagarbą nuomonėms, kurios ne mūsų.

Homerton

ti mažuosius ir silpnuosius, kad galėtume ir patys eiti į juos kaip maži ir silpni, o ne savo valdžią jiems rodydami.

Gyvendami Bažnyčioje turime suprasti, kad, "jei Jo vardą išpažįstantieji kovoja savo tarpe ir nėra vieningi, pasaulis negali tikėti, kad krikščionys yra to paties Tėvo vaikai. Tada patys krikščionys vėl įneša pasauliną tą veidmainystę, kurią Kristus pas fariziejus smerkė". Štai kodėl privalome būti, kad savitarpiais ginčais nepiktintume netikinčiųjų. Norėdami susivienyti, turime meilėje bendrauti, vieni kitus taip suprasti, kaip jie save supranta, bei pažinti vieni kitų motyvus ir elgesio būdą. Kalbantis nereikia turėti intencijos kitą pusę atversti, bet — pasikalbėjimus lydinti malda, kantrybė ir nuolankumu — ruošti dirvą pilnam vienas kito supratimui ir susipratimui.

Toliau autorius nagrinėja tris įžadus, kuriuos Taize's bendruomenės nariai padaro.

"Celibato skastybė vien tik galima Kristaus ir Evangelijos dėka" (R. Schutz). Nereikia, anot jo, pykti ant tų, kurie Kristaus mokslo apie celibatą nesupranta, nes ir Kristus yra apie jį sakęs: "Kas gali išmanyti, teismano" (Mat. 19, 12). Juk šiandien kiekvienas žmogus stovi prieš du sunkius pasaulimus, kurių abu reikalingi atsižadėjimo, apsiribojimo ir aukos, nes ir moterystės vienpatybė, kuri išsiskyrimo neleidžia, nu puolusio tvarinio širdžiai nėra lengvesnė už nevedimą. Štai kodėl R. Schutz kritikuoja Reformaciją, kad toji, susirūpinusi grįžti prie biblinių pagrindų, evangeliškos celibato vertės nematė. Ir moterystės, ir celibato vertė yra paklusnumas Viešpaties šaukimui. Ji labiau mylėti. Celibato išipareigojimas, reiškia nusistatymą pasidaryti vienos vienintelės meilės žmogumi. Tiesa, toji skastybė yra didvyriška, ir bandymas ją gyven-

ti nėra galimas be kontempliatyvos maldos.

Turto bendrumo įžadas reiškia pasiryžimą gyventi iš savo darbo, nesirūpinimą mędžiaginiu rytojaus užtikrinimu bei džiaugsmingą dalinimąsi su kitais viskuo kas turima. Reikalui esant, kiekvienas krikščionis turi būti pasiruošęs išdalinti visą savo turtą.

Autoriteto pripažinimo įžadas reikalingas, kadangi individualizmas ardo bendruomenę. Prieš darant sprendimą, visi Taize's bendruomenės nariai turi atsiklausti savo sąžinės, kokia yra Dievo valia šiuo klausimu. Jei neprieina prie bendro sprendimo, tai sprendimą padaro viršininkas, remdamasis Dievo žodžiu, kuris kalba per žmogų. Autoriteto galią turi viršininkas, kuris turi ją naudoti gailestingai, kukliai, nesididžiuodamas bei atsimindamas, kad turės atsiskaityti su Dievu. Autoritetas neduotas tam, kad jis vykdytų savo valią, bet Dievo. Melsdamasis ir kilnaus gyvenimo pavyzdžiu autoritetą remdamas, jis turi rūpintis Dievo autoriteto, kurio vardu veikia, neaptemdyti.

Knygos pabaigoje R. Schutz įspėja, kad labiausiai krikščionių bendravime reikia meilės, nes Kristaus Bažnyčia tarpsta, kai jos pasireiškimai yra persunkti tikinčiųjų meile. Meilė neleidžia, kad krikščionys vieni kitus teistų, nes teisdami dvasiniai sukietėjame ir vieni nuo kitų atsiribojame. Tik iš širdies apkartimą pašalinus ir begaliniu draugiškumu artimui prisipildžius, tas artimas mūsų kritiką ir pamokymą priims. Taip, anot jo, elgėsi Pranciškus Asyžietis ir todėl jo siekiama reforma buvo sėkminga.

Cia baigdami Taize's bendruomenės įsteigėjo nešamos dvasios svarstymą, turime drauge su kardinolu Gerlier pasakyti: "Privalome savo naudai Taize's regulą permąstyti, nes negalima buvo jos išmintingiau, žmoniškiau, o drauge ir labiau Evangelijos dvasioje parašyti".

*bendrauti, vieni kitus taip suprasti, kaip jie save su-
pranta, ir pažinti vieni kitų motyvus bei elgesio būdą.*

Roger Schutz

R. SCHUTZ APIE VISUOTINĮ BAŽNYČIOS SUAŽIAVIMĄ

Paklaustas apie Visuotinį Bažnyčios su-
važiavimą, R. Schutz atsakė: "Prieš atsaky-
damas į šį klausimą, norėčiau pasisakyti sa-
vo giliausią nusistatymą nedaryti sprendi-
mų apie Katalikų Bažnyčią, kurią myliu,
nes matau joje mūsų V. Jėzaus Kristaus Kū-
ną. Nėra nieko lengvesnio kaip spręsti iš
šalies. Santykių su šia Bažnyčia esu žmogus
iš šalies. Jei manyčiau, kad turiu teisę čia
spręsti, būčiau papiktintojas ir nesuprasčiau,
kaip sunku yra krikščionių vienybės ieškoti,
tad galiu atsakinėti nuolankumo dvasioje,
nes jaučiu, kad nešioju savo kūne atsiskyrį-

Mes ištiesiame
savo rankas
visiems tiems,
kurie didžiuojasi
Kristaus vardu.

Paulius VI

mo raugą, kuris sunkina krikščionių mato-
mą vienijimąsi. Tad mano atsakymas nebus
mano. Bandau sakyti tai, kas, kaip man at-
rodo, kyla iš protestantiškos sąžinės gel-
mių".

Savo atsakyme jis labai šviesiai ir viltin-
gai žiūri į Visuotinį Suvažiavimą ir jo gali-
mus vaisius. Drauge jis kelia kai kuriuos
pageidavimus. Jis protestantų vardu pagei-
dauja, kad aiškiau būtų numatytos kompe-
tencijos ribos tarp popiežiaus, vyskupų ir
Visuotinio Suvažiavimo, kad tiksliau būtų
nusakyta popiežiaus neklaidingumo dogma,
kad aiškiau būtų pasisakyta dėl santykių

tarp mariologinių ir kristologinių dogmų.
Toliau jis nori, kad Bažnyčia labiau taptų
neturtingųjų ir vargšų Bažnyčia (čia nuro-
do Brazilijos katalikų vyskupų atsisakymą
didesnių Bažnyčios nuosavybių neturtingų-
jų naudai). Jis nori, kad kalbėjimo būdas,
kalbant apie kitų krikščioniškų bažnyčių
narius, pasikeistų ir kad nebūtų kalbama
apie "atsiskyrusių brolių grįžimą", kas su-
daro išpūdį, jog protestantai turi bekom-
promisiniai pasiduoti. Iš viso, anot jo, šian-
dieniam mentalitetui grįžimo sąvoka, kai
visas gyvenimas žengia pirmyn, yra nesu-
prantama. Ta sąvoka primena Evangelijoje
minimo sūnaus palaidūno grįžimą, kai, tuo
tarpu, skyrimosi vadai nedarė tai pikta va-
lia, bet turėjo tam pagrindų. Štai kodėl ver-
čiau, anot jo, kalbėti apie visų grįžimą pas
bendrąjį Tėvą, nes Dievo atžvilgiu visi esa-
me sūnūs palaidūnai. Reikia tad reformuoti
mūsų kalbėjimo būdą vienu apie kitus.
Mums reikia ne grįžimo, bet susitaikymo
vienu su kitais, nes broliai tik taikosi, o ne
grįžta vieni pas kitus.

Susijungimas nebus, anot jo, triumfas
vienų prieš kitus, bet visi turėsime sudėti
aukas, atsisakydami to, kas nėra esminga ar
būtina tiesai skelbti. Turėsime visi refor-
muotis, o kitų krikščioniškųjų konfesijų
vertybės turės būti kompetentingų teologų
ištirtos.

Visas jo atsakymas yra pilnas atsargumo,
švelnumo, kaltės dalies pripažinimo savie-
siems, didelio takto ir meilės katalikams ir
pačiai Kristaus Bažnyčiai — vienu žodžiu,
tai atsakymas Kristaus dvasioje.

Tad nėra abejonės, kad Taize yra stam-
bus protestantų įnašas artėjančiai krikščio-
nių vienybei įvykdyti. Ten yra tiek geros
valios, kad geresnės negalima nei pagei-
dauti. Taize yra Dievo malonės apčiuopa-
mas pasireiškimas.

JURGIS KELMYS

— Paštas! — išgirdau Petro balsą. Čia aplink beveik vien lietuviai, net paštininkas. Nubėgau paimti. Tik vienas laiškas šiandien, net baimė apėmė: vienas juodais kraštais vokas. Kas nors, koks artimas žmogus, numirė.

Jurgis Kelmys buvo tradicija mūsų kolonijoje — maždaug tiek pat, kiek susispietimas šventoriuje po sumos ar kavutė pas Totorių. Nedaug ką žinojome apie jo praeitį. Buvo karininkas. Iš dabartinės tiesios eisenos ir drausmingo veido atrodė, kad galėjo būti šaunus. Na, nevisai tiesi eiseną. Galim sakyti, kad ji charakterizuoja mūsų "Pulkininką": pečiai tvirti, galva pakelta, lyg būtų toks, koks buvo prieš trisdešimt metų; tik viena koja, ženklinanti skaudžią dabartį, nesidavė bendram ritmui. Akimis ji sekdamas, matei tą disonansą, tartum žygiuotų savo vardo taktu: JUR-GIS KEL-MYS, su nevisai tikslu akcentu.

Senelės mėgdavo pasakoti savo anūkam, kurių geras draugas jis buvo, apie jų vadinamo "Dėdės" praeitį. Atsirasdavo ir graži mergaitė, kurią jis, jaunas būdamas, vedė. Vaikai išsižioję klausydavo šių pasakų apie savo didvyrį ir ne vienam jautresniam ašara nuriedėdavo, kai mylimoji neužilgo mirė, palikdama mūsų Pulkininką, o vaikų Dėdę vieną su sūneliu. Apie sūnelį daugiau nieko nežinodavo. Dėdė dabar vienas gyvena ir mėgsta vienas būti. Mėgsta ir su vaikais pabendrauti. Kitos pasakos sukūrė šeimą Lietuvoje, kurios Dėdė nuolat ilgisi. Žinoti niekas tikrai nežinojo. Ir jis nepasakojo.

Jurgis Kelmys gyvena mūsų namų rūsyje. Siūlėme kambarį antram aukšte, kur šilčiau, bet jis nepriėmė, rūsyje galįs savarankiškiau gyventi. Retai kas pas jį ateidavo iš svečių. Ir aš vos keletą kartų buvau. Nuste-

bau tvarka: nors mažai ko ten buvo, bet viskas vietoj. Tik laikraščių labai daug kampe pridėta, senesnieji pageltę.

— Jeigu Jūs norėtute, Vytas galėtų jus išnešti, — pasiūliau.

— Ačiū, Ponai. Kada nors iškirpsiu ir įlipinsiu į albumą. Visokių įdomybių juose yra. Nebent Jums trukdo...

Netrukdo, aišku. Kaip gali atimti paskutinį pasitenkinimą? Ne, netrukdo, kaip ir jis pats netrukdo.

Minėjau, kad jis buvo tradicija pas mus. Kai kurie mėgdavo iš jo pasijuokti, ypatinai dėl punktualumo. Kas bus, ko nebus, bet Ponas Kelmys laiku ateina, net į minėjimus, kur punktualumas negirdėtas dalykas. Aš, kuri pati niekur, o ypač į minėjimus, nespėju, juo žavėjaisi. Trečią valandą bus Vasario Šešioliktos minėjimas; 2:55 val. Jurgis Kelmys jau sėdi savo vietoje: maždaug vidury salės dešinėj pusėj iš krašto. Vaikai lenktyniaudavo, stengdamiesi prieš jį ateiti. Bet žinot, vieną kartą dėl to programa laiku prasidėjo!

Nesupraskit klaidingai. Jis nebuvo rigoistas. Tvarka jam tiko. Mandagesnį ir malonesnį žmogų būtų sunku surasti. Metai neužtemdė to, ką jauna širdis taip drąsiai pasisavino.

Ir į balius jį kviesdavom. Kaip čia nekvisi, kažko trūktų. Ateina Pulkininkas su sena, tobulai išlyginta eilute, senais nublizgintais batais apsiavęs, penkias minutes prieš laiką; prie durų šypsena ir jaunatviškas "Labas vakaras". Kiti, besiruošią ateiti, blizgindami batus, dar dešimts kartų patrina, kad "būtų, kaip Pulkininko"; ir žmonos kelnų kantus savo vyrams geriau išlygina.

Ponas Kelmys dirbo fabrike. Vyrai pasakodavo, kad tokio kito ten nebuvo. Į jį pažiūrėjęs, užmiršai, kad fabrikas. Ir ten visokių atsitikimų būdavo. Susipyko karštuolis Viliukas su bosu, kuris iš viso nelabai

*Jurgis Kelmys buvo tradicija mūsų kolonijoje — maž-
daug tiek pat, kiek susispietimas šventoriuje po sumos
ar kavutė pas Totorių. Nedaug ką žinojome apie jo
praeitį. Buvo karininkas...*

Juozas Vaišnys, S. J.

lietuvius vertino. Anas žodį, šis dar smar-
kliau. Anas įtaria, šis ginasi. Voliukas teisin-
gai gynėsi, bet perkarštai; bosas neteisingai
įtarė, bet jis darbdavys. Voliukas neteko
darbo. Po kelių dienų prašė Pulkininką jį
užtarti. Neužilgo grįžo darban. Daug buvo
tokių įvykių, kuriuos tik tikras Pulkininkas
sugebėjo išrišti.

— Mama, ar galiu nueiti pas Dėdę? —
daug kartų Antanukas klausė manęs. Atsi-
menu ypatingai paskutinį kartą.

— Dar nepasisveikinau ir jau pas Dėdę.
Gerai, gerai, Antanuk. Tik grįžk vakarienei
— ir Dėdę atsivesk.

— Galiu? Ot gerai! — ir palietęs Ma-
mos skruostą, nudundėjo laiptais žemyn pas
savo draugą.

Antanukas mėgo P. Kelmį. Kaip ir visi
vaikai. Jis juos mylėjo ir niekad jų gimta-
dienų neužmiršdavo. Mes, tėvai, džiaugė-
mės, kad vaikai su Dėde būna. Jis pasako-
davo apie Lietuvą, jos istoriją ir didvyrius.
Vaikai išdėstydamo jam savo pergyvenimus.
Negalėjai atspėti, kuriam iš jų didesnis ma-
lonumas.

Išgirdau laiptais artėjant Antanuko grei-
tą tripsėjimą ir Pulkininko lėtą JUR-GIS
KEL-MYS.

— Mama, — įdunda sūnelis, — žiūrėk!
Dėdė! — fotografijoje pirštu nurodydamas
jauną karininką kitų tarpe, su nemažiau me-
dalių už kitus.

— Tikrai Jūs, Pone Kelmy. Iš bruožų
visai lengva atspėti.

— Ir tiek medalių! — pridūrė Antanu-
kas. — Kai aš užaugsiu, aš ir noriu tiek tu-
rėti.

— Juos reikia, uždirbti, sūneli. Prašom
sėstis, Pone Kelmy. Jau vakarienė laukia.

— Ačiū. O, Antanuk, ant mano komo-
dos yra dėžutė, atnešk ją, gerai?

Vaikas dūmė pro duris. Pastebėjau, kad

Pulkininkas susirūpinęs. Atrodė, nori kažką
pasakyti. Laukiau.

— Jau vasara artėja. Karščiai.

— Jums ten rūsy labai karšta vasarą?

— Ne, Ponia, dar vėšiau... Prieš tai, kai
Antanukas grįš, norėjau pasakyti, kad išsi-
kraustysiu iš Jūsų namo.

— Kodėl? Jei galim ką pakeisti —

— Deja. Važiuosiu pas draugą. Jis turi
šeimą, kvietė ir mane prisiglausti. Kartu
jauni kariavom, tai dabar, paskutinėj kovoje,
norisi būti kartu. Pirmadienį...

— Čia dėžutė, — sugrįžo Antanukas.

— Atidaryk, Antanuk. Ir gali pasilikti.

— Toks didelis!

Vaiko mažos rankos atsegė didelę sagtį
ir pritvirtino turtą prie žalsvų marškinėlių.

— Žiūrėk, Mama.

Pažiūrėjau į savo sūnų ir mačiau ateities
vyrą, tvirtą kovoje už gerį.

— Tu man primeni mano sūnelį, —
linksmai tarė Dėdė, rodydamas fotografiją.

— Jo vardas buvo Jurgutis.

Man įdomu. Pirmą kartą P. Kelmys mi-
ni savo šeimą.

— Ar jis Lietuvoj paliko? — paklau-
siau. Pulkininko veidas tuoju pasikeitė. Gai-
lėjausi tai paklausus.

— Taip...

— Ir turi medalių? — entuziastiškas
vaiko balsas.

— Turi. Tik — ne tos pačios tėvynės.

Supratau. Supratau jo skausmą. Vadina-
si, vaikas tapo komunistu.

— Valgykim, beveik visai blynai atšalo.

Antanukas žibėjo, džiaugdamašis nauja
dovana. Visą vakarienę čirškėjo.

Išvažiavo P. Kelmys sekanti pirmadienį.
Nuo tos dienos kažko trūko. Ne vien mums,
šeimininkams, bet visai kolonijai. Iš pradžių
dažnai prisimindavom jį, ypač vaikai vis
klausinėdavo "kur Dėdė?" Negalėjom

KUNIGAS KARO SŪKURY

XV

Tėvas B. Krištanavičius tęsia toliau savo nuotykingus pergyvenimus Italijoje antrojo pasaulinio karo pabaigoje. Čia jis aprašo, kaip, besirūpinant karo pabėgėliais, jam teko per "popiežiaus šeimininkę" Sesele Pascalinę artimiau susipažinti su tuometiniu popiežium Pijū XII ir kaip tos pažintys vėliau jį nuvedė į atsakingas pareigas Vatikano šalpos komisijoje.

POPIEŽIAUS ŠEIMININKĖ

Grįždamas į Romą, neturėjau jokio kito noro, kaip tik gerai išsimiegoti. Miegas man atrodė didžiausia Dievo dovana, o lova ne tik genialiausias žmogaus išradimas, bet ir jaukiausias kampelis visame pasaulyje.

Deja, atostogų pradžioje išėjo kitaip, negu buvau suplanavęs. Visų pirma reikėjo pasikalbėti su komisijos pareigūnais įvairiais reikalais ir išleisti į stovyklą T. Sebas-

tijoną Tromp, žadėjusį porą savaitių mane pavaduoti. Kol parūpinau jam automobilį, sugaišau visą dieną. Paskui reikėjo papasakoti profesoriams ir draugams, kaip man sekėsi stovykloje. Kalbėti apie tą patį dalyką 10 ar 20 kartų nėra jokio malonumo, ypač tada, kada akys nuolatos merkiasi, o mintys susiliejusios kaip rūkas. O jei kalba užsitęsia iki 11 ar 12 valandos nakties, lova traukia kaip magnetas.

Antrą ar trečią dieną susirgau dizenterija. Romoje sklido gandas, kad vokiečiai, traukdamiesi iš miesto, užnuodijo vandenį. Grigaliaus universiteto profesoriai ta liga jau buvo persirgę. Dabar atėjo mano eilė. Liga mane taip suėmė, kad visos atostogos nuėjo niekais.

Sirgdamas turėjau parūpinti popiežiaus audienciją senajam ir naujam stovyklos štabui. Tą mintį man pakišo seselė vyresnioji. Norėdamas jai atsidėkoti už bendra-

JURGIS KELMYS

(tąsa iš 305 psl.)

jiems atsakyti, nes nežinojom. Dabar pajutom, kad jis tikrai buvo visų šeimų dalis. Savo tvarkingumu, punktualumu, mandagumu, jis jose dalyvavo ir, kaip mėgdavom pajuokauti, jas savotiškai valdė.

Gyvenimas greit tolyn bėgo. Ir Pulkininkas vis rečiau mūsų kalbose pasirodydavo. Vaikai irgi, naujų išpūdžių žavimi, užmiršo buvusį draugą. Tik per minėjimus, kurie niekad laiku neprasideda, dar jo šešėlis silankydavo.

Mūsų Antanukas jo užmiršo. Medalis dažnai buvo jo rankose ir mintyse.

NORIME JUMS PRANEŠTI, KAD SAUSIO 27 DIENĄ, VĖŽIO NUKANKINTAS, MIRĖ JURGIS KELMYS. JIS BUVO PRAŠĖS JUMS PRANEŠTI.

Tik tiek. Veltui stengiaus daugiau įskaiyti.

Suskaudo širdis. Nei giminė buvo, nei, iš tikrųjų, pažįstamas, o tačiau toks artimas, toks mielas. Taip, jis buvo tikrai didis žmogus. Tur būt, galvojau, jis nujautė... — "paskutinėj kovoj norisi būti kartu..." Tur būt... — ne! — esu tikra, kad jis laimėjo sunkiausią paskutinę kovą vienintele tos rūšies pergale.

Nuėjau į Antanuko kambarį — muziejų. Tarp mano būsimo didvyrio lėktuvų, kareivių ir patrankų spindi vaiko rankučių rūpestingai nušveistas medalis.

Pabučiavau medalį, tikro didvyriškumo relikviją. "Amžinąjį atilsį..."

— Mama. Jau aš namie. — Antanukas atbėga. Kaip jam pasakysiu?

GYVENIMO IŠMINTIS

darbiavimą stovykloje, prižadėjau išpildyti jos pageidavimą, nors pats buvau nuomonės, kad dėl tokių menkų dalykų nereikėtų varginti tokias aukštas pareigas einančio žmogaus. Popiežių buvau matęs jau porą kartų ir neturėjau jokios ambicijos susipažinti asmeniškai. Savo dėkingumą už pagalbą stovyklai galėjau išreikšti jam kitokiu būdu. Šelpdamas pabėgėlius, jis atliko savo artimo meilės pareigą, o aš atlikau savo. Man atrodė, kad tuo viskas turėjo baigtis. Tačiau seselė vyresnioji būtinai norėjo už-eiti pas popiežių, o aš nenorėjau jai sugadinti stovyklos gyvenimo užbaigimo. Todėl per tėvą Robertą Leiber, artimą popiežiaus bendradarbį ir Grigaliaus universiteto profesorių, paprašiau audiencijos.

Audienciją gavome, rodos, liepos mėnesio viduryje. Joje dalyvavo 14 asmenų. Bijodamas dizenterijos pasekmių, prieš audienciją buvau priverstas pasninkauti, bet, nepaisant pasninko, tą dieną jaučiaus turįs užtektinai jėgų pastovėti tvirtai ant kojų bent porą valandų.

Senąjį ir naująjį stovyklos štabą pristaciau popiežiui, kaip sugebėjau. Niekam nepagailėjau šiltesnio komplimento ir mačiau, kad visi buvo patenkinti. Apie stovyklos gyvenimą pasakojau labai santūriai, o apie savo dalį nieko. Nežinau, kokį įspūdį padariau šv. Tėvui, ir maniau, kad tuo viskas užsibaigė. Bet išėjo atvirkščiai. Praėjus kelioms dienoms po audiencijos, T. Leiber man pasakė, kad su manim nori susipažinti seselė Pascalina.

Apie seselę Pascaliną ši tą girdėjau iš Grigaliaus universiteto profesorių ir nujaučiau, kad ji yra reta moteris, vaidinanti savotišką rolę Vatikane. Tačiau, išvargintas ligos, buvau toks apatiškas, kad nejaučiau jokio noro susipažinti nei su ta įdomia moterimi. Todėl atsakiau T. Leiber, kad sustip-

rėjęs padėkosiu ir jai, nes, rodos, visa į stovyklą siunčiama pagalba ėjo per jos rankas. Tuo tarpu prašiau ją nuoširdžiai pasveikinti.

Vieną dieną, eidamas iš universiteto, pamaciau svečių kambaryje vienuolę, o prieš universitetą — Vatikano automobilį. „Aha“, pagalvojau sau, „tai bus toji garšioji seselė Pascalina. Reikia su ja susipažinti. Jei susipažinsiu čia, nereikės eiti nei į Vatikaną“. Nieko nelaukdamas, grįžau atgal ir taip jai tarčiau:

— Jūs, tur būt, esate seselė Pascalina, o aš esu Tėvas Krištanavičius. Būkim pažistami, nors iš tiesų jau esame pažistami keletą mėnesių”.

Seselė truputį nustebo, susivaldė, padavė ranką ir pasakė, kad apie mane girdėjusi visokių istorijų. Pasakiau, kad ir apie ją netrūksta istorijų. Abu pradėjom juoktis, susėdom prie stalo ir pradėjom kalbėtis kaip seni pažistami. Ji pradžioje dar truputį varžėsi, bet po poros sakinių pastebėjo, kad nemėgstu jokių formalumų ir žinau, kokią vietą ji užima. Kalba buvo visiškai atvira, nuoširdi ir paprasta. Bekalbant užsimezgė savotiška draugystė, kuri tęsiasi iki šios dienos.

Seselės Pascalinos istorija yra tokia.

Ji yra gimusi Bavarijoje ūkininko šeimoje, istojusi į Šv. Kryžiaus Seselių Kongregaciją, gyvenusi kurį laiką Šveicarijoje, kur nuncijus Pacelli kartą praleido savo atostogas. Nuncijus tuokart buvo gerokai pavargęs ir seselė Pascalina turėjusi jį prižiūrėti. Rūpestinga seselių globa nuncijų taip atgaivinusi, kad jis, sugrįžęs į Miuncheną, paprašė vyresniosios atsiųsti jam 3 seseles nunciatūros šeimininkų pareigoms. Tarp nusiųstų seselių buvo ir sesuo Pascalina. Miunchene nuncijus susipažino ir su T. Leiber, kurį įtraukė į savo bendradarbių štabą. Kilus Miunchene revoliucijai, komu-

kuris pagimdė juos. Laimingas, kuris, pasilikdamas

ištikimas, savyje neša Dievą, grožio idealą, ...

idealą meno, idealą mokslo, idealą tėvynės,

nistai, rodos, 1918 metais norėjo nušauti nuncijų, bet seselė Pascalina, atsistojusi tarp nunciiaus ir ginkluotų komunistų, išgelbėjo jo gyvybę. Keldamasis iš Miuncheno į Berlyną, nuncijus Pacelli pakvietė su savim ne tik T. Leiber, bet ir seseles. Kiek man teko pažinti popiežių Pijų XII, nesistebiu, kad jis taip pasielgė. T. Leiber ir seselė Pascalina buvo tikrai puikūs bendradarbiai: išmincingi, drąsūs, kūrybingi, diskretiški, nuoširdūs, giliai religingi ir atviri visoms problemoms. Antra vertus, ir popiežius buvo labai lojalus. Jei kartą pasirinkdavo kokį bendradarbį, niekuomet nuo jo neatsiskirdavo. Neatleisdavo net tuokart, kai bendradarbis pasirodydavo silpnokas. T. Leiber ir seselės Pascalinos atveju pasirinkimas negalėjo būti geresnis.

Tapęs kardinolu ir valstybės sekretoriu, Pacelli pasiėmė savo bendradarbius į Romą. Paskui, išrinktas popiežium, padidino artimų bendradarbių skaičių, bet T. Leiber ir seselė Pascalina pasiliko jam artimiausi. Apie T. Leiber vietą, įtaką ir rolę gal kada nors tars žodį istorija, o apie seselės Pascalinos darbą noriu ir aš ši tą pasakyti.

Tas darbas apėmė šelpimo sritį. Žinoma, seselė Pascalina tardavo savo žodį ir kitose srityse, bet, kaip man atrodo, didžiausi jos nuopelnai yra labdaros darbuose. Pijus XII buvo didelės dvasios žmogus, tobulas diplomatas, atsargus teologas, geras politikas ir labai jautrus visokio skurdo paliestiems. Bet apie finansus, ūkio reikalus, techniką ir pan. jis nusimanė nedaug. Jis medžiaginių turtų neniekino, nenuvertino, bet apie juos mažai tenusimanė. Seselė Pascalina jį labai gerai papildė, nes ji suvokdavo ne tik jo mintį, bet ir sugebėdavo tą mintį šimtaprocentiniai įvykdyti. Ji mokėdavo gražiai paprašyti ne tik vyskupų, bet ir pasauliečių; o ką išprašydavo, tą išmintingai išdalindavo

popiežiaus vardu. Pasibaigus karui, keli Italijos žurnalistai, remdamiesi ne faktais, bet savo fantazija, pradėjo skleisti apie seselę Pascaliną visokių gandų. Bet kas pažino ją arčiau, matė, kad tie gandai turi klaidinančią tendenciją. Jei Vatikane nebūtų buvusi seselė Pascalina, daug italų būtų kentėję skurdą, vargą ir badą. Ji, pilnai panaudodama savo gabumus, daug žmonių aprenė, papenėjo, daug paguodė ir daugeliui padėjo nugalėti įvairius gyvenimo sunkumus. Sutikęs ją pirmą kartą, nenumačiau, kad dėl tos pažinties turėsiu pasilikti popiežiaus komisijoje net 8 metus ir kad tie 8 metai bus ne tik sunkaus, bet ir labai įdomaus darbo metai. Per seselę Pascaliną susipažinau arčiau ir su Piju XII, kurį laikau vienu didžiausių anų laikų vyrų.

Baigiantis 2 savaitėių atostogoms, iš stovyklos grįžo T. Tromp, o mano sveikata žymiai pagerėjo. Tiesa, kūno svoris buvo gerokai nukritęs, bet, miegodamas nuo 12 iki 14 valandų kasdien, pasijutau tvirtesnis ir be baimės galėjau grįžti į seną darbo vietą.

Sugrįžęs iš stovyklos, T. Tromp jautėsi kaip nesavas. Pabėgėlių skurdas jį buvo taip pribloškęs, kad jis atrodė kitas žmogus. Jis mane prisiekindėjo, kad eičiau į Vatikaną ir paprašyčiau daugiau pagalbos. Bet į Vatikaną nėjau, nes žinojau, kad ir jo atsargos baigiasi. Iš tiesų, Vatikanas šelpė ne tik mūsų stovyklą ir badaujančius Romos gyventojus, bet ir jos apylinkę. Jau birželio 10 dieną Vatikanas išsiuntė keletą sunkvežimių į karo nuteriotus miestus, esančius pietuose, bet toji pagalba netrukus sustojo, nes sandėliuose neliko nė dulkės. Todėl kreiptis į Vatikaną nebuvo jokios prasmės. Reikia ieškoti naujų pagalbos šaltinių. Bet kur juos rasi?

Galvodamas apie Vatikaną ir popiežiaus komisiją, buvau užmiršęs 30 tonų kviečių,

Tai yra didžiųjų minčių ir veiksmų šaltiniai.

Jie visi atsispindi Begalinio šviesa.

Liudvikas Pasteur

gulinčių stovyklos sandėliuose. Kai juos prisiminiau, akyse pasidarė šviesiau ir tuoju nuskubėjau į popiežiaus komisiją pasitarti su T. Faller.

Mano planas buvo toks: reikia kuo greičiausiai kviečius atvežti į Vatikaną, sumalti ir padaryti makaronų. Dalį, žinoma, reikės palikti Vatikanui už seną pagalbą, o kitą dalį grąžinti stovyklai. Jei Vatikanas atsisakys savo dalies, bus dar geriau.

T. Faller buvo kitokios nuomonės. Prasydamas pagalbos stovyklai, jis, tiesa, paminėjo Vatikano pareigūnams, kad už miltus ir makaronus bus galima atsilyginti kviečiais. Tačiau jam atrodė, kad Vatikanas to atsilyginimo nelaukia. Bet kviečius reikia atgabenti į Romą ir, juos sumalus, išsiųsti badaujantiems provincijos žmonėms. Cesano stovykla pasirūpins sąjungininkai, o provincijos žmonėmis nesirūpina niekas.

Nežinojau, kaip gyvena žmonės provincijoje ir negalėjau spręsti, kas buvo labiau reikalingas pagalbos. Tiesa, keletas pabėgėlių, aplankiusių "Gustavo liniją" ir grįžusių į stovyklą pasakojo, kad ten gyvenimas neįmanomas. Bet kiti įsikūrė griuvėsiuose ir į stovyklą nebegrižo. Kadangi T. Faller matė ir vienus, ir kitus, tegul jis nusprendžia, kas pagalbos reikalingesnis. Tačiau tuo tarpu nieko jam prižadėti negalėjau, nes nežinojau, ką sakys majoras Dufour, pamatęs mane gabenant kviečius į Romą. Jei jis pasipriešins, su juo nesibarsiu. Jei nieko nėsakys, galėsiu kviečius atvežti į Romą. Bet būtų geriau, jei pradėčiau vežti ne kviečius, bet sėlenas. Jų buvo apie 4 tonos Cesano malūne. Sėlenas būtų galima išdalinti Romos vienuolynams, auginantams gyvulius.

Apgalvoję viską, nutarėm pradėti nuo sėlenų. T. Faller prižadėjo rytdienai parūpinti sunkvežimį, o aš parėjau namo ir ruošiaus kelionei.

Liepos 31 dieną, apie 1 valandą po pietų, vėl leidaus į Cesano stovyklą. Sustojęs ligoninėje, palikau savo daiktus ir nuskubėjau į malūną. Sunkvežimis buvo didelis, bet sėlenos netilpo. Gerai, atvažiuosiu kitą kartą.

Bekraunant maišus, mano drabužis taip sudulkėjo, kad tą patį vakarą negalėjau jo išvalyti. Todėl negalėjau aplankyti ir majoro Dufour. Bet kitą rytą nuėjau pas jį ir radau geroj nuotaikoj. Jis pasigyrė sutaisęs vandentiekį, įvedęs daugiau drausmės ir apšvarinęs stovyklą. Manęs paklausė, kada aš atsiimsiu savo daiktus. Jis, matyt, pastebėjo sunkvežimį ir norėjo sužinoti, į ką pareikšiu pretenzijas.

Man to ir tereikėjo. Flegmatiškai ir tarsi visiškai nesuinteresuotos kviečiais, jam atsakiau, kad nėra ko skubėti. Bet jei jam reikalingos sandėlio patalpos, kviečius galiu išgabenti per keletą dieną. Tikiuos, kad Vatikanas galės parūpinti sunkvežimius. Be to, norėčiau išgabenti porą statinių gazolino, kurį man paliko vokiečiai. Tuščius maišus, žinoma, reikės grąžinti Vatikanui. Daugiau, rodos, nieko neturiu.

Kai apleidau komendanto raštinę, mane pasitiko būrys vyrų. Jų tarpe atpažinau tą patį vyrą, kurį savo laiku turėjau išprašyti iš komendantūros. Dabar jis mane mandagiai pasveikino ir paprašė, kad perimčiau komandanto pareigas. Majoras esąs labai griežtas žmogus ir nieko neprisileidžiaus nei iš tolo. Daug žmonių pasodinęs į kalėjimą. Nesukalbami ir jo padėjėjai.

— Mieli prieteliai, — atsakiau jam ir vyrams, — aš džiaugiuos nusikratęs komandanto pareigomis, o jūs mane prašote, kad vėl jas perimčiau. Ne, to niekuomet nedarysiu. Anksčiau jūs paragavote vokiečių tvarkos, paskui Vatikano, o dabar paragau-

(nukelta į 314 psl.)

MOTERIŠKA MOTERIS- SAULĖ ŠEIMOJ

Vyras, kalbėdamas apie moterį, ypač apie jos moteriškumą, vargiai gali būti ne vienšališkas: arba ją dievins, arba ją smerks. Kaip pats autorius prisipažįsta, jie neneigia vyro pareigų, bet čia to klausimo nenori liesti. Tačiau ir tada atsiranda pavojus būti vienšališku. Ar to pavojaus autorius išvengė, ar daug padėjo moterų citatos, taikomos moterims jų idealui pavaizduoti ir siekti, tesprendžia skaitytojai. Nesantaikos šeimoj kaip tik kyla, kai žvelgiama į savo privilegijas ir kito pareigas. Vienaip ar kitaip, šis straipsnis tepasako tik vieną mažą dalelę tiesos: jis buvo vertas spausdinti dėl tos dalelės... ir dėl to, ko nepasakė... Šio straipsnio mintis reikės dar papildyti daugeliu straipsnių — ir ne vien moterų pasisakymais apie vyrų pareigas (nes ir tai nebūtų pilna tiesa), bet viens kitą papildančiais vyrų ir žmonių išsikalbėjimais apie bendrą gyvenimą, išpintą pareigomis ir privilegijomis, atsižadėjimu ir pasiaukojimu.

Redaktoriūs

Gyvendami išblaškyti po platųjį pasaulį, gal per dažnai jau nugirstame atvejus apie iširusias šeimas, nebe vien tik kitataučių, bet ir lietuvių tarpe, su visomis žiauriausiomis to iširimo pasekmėmis. Ir, nors labai gaila, gana didelis išsiskyrimo kaltininkų nuošimtis — moterys.

Todėl nūdien daug kas iš mūsų, su dideliu pietizmu, prisimena Lietuvos šeimyninio gyvenimo tvirtuosius pagrindus, kuriuose ypatingai didelį ir visuomet pastovų vaidmenį vaidino lietuvė moteris, tų pačių lietuvačių, kurios nūn pradeda pakrikti svetur, motina.

Šiame straipsnyje nebus norima paneigti ir vyrų pareigą siekti šeimoj sugyvenimo

darnos, bet tai jau būtų kito straipsnio tema. Antra vertus, vyrų vyriškumas, kaip žmoniškoji dorybė, daug kuo ir skiriasi nuo moters moteriškumo.

Pats Viešpats Dievas, sukūręs pirmąjį žmogų, pamatė, kad dar ne viskas atlikta; tad tame "visuotinio džiaugsmo kampelyje" — "Edeno sode", pasigirdo Kūrėjo žodžiai: "Negera žmogui būti vienam" (Gen. 2, 17); negera jam vienam ne dirbti, nė ilsėtis, ne džiaugtis, ne garbinti, bet *būti*. Vienišas buvimas kažko stoksta; jis yra nepilnas, neužbaigtas ir todėl negeras. Sumanęs žmogų kurti, Dievas sumanė jį pagal savo "paveikslą bei panašumą" (Gen. 1, 26). Bet juk Dievas nėra vienišas. Jis yra vienas, bet ne vienišas. Dievas yra *triasmeninis*, vadinasi, nuostabiausia ir giliausia meilės bendruomenė. Todėl ir žmogus, kol jis yra vienišas savo būtimi, dieviškosios bendruomenės neatspindi ir nėra Viešpaties paveikslas. O kol jis nėra trejybinio Dievo paveikslas, tol ir jo buvimas yra negeras. Tik bendruomenėje išsiskleidžia Viešpaties sumanyto žmogiškumo pilnatvė, todėl tik bendruomenėje pasidaro žmogui gera būti. Žmogui gera būti tiktai meilėje. Be moters žmogus būtų benamis savo būtyje. Buvimas ne kaip klajonė, o kaip židiny, susikuria tik moters pagalba" (dr. Antanas Maceina, *Didžioji Padėjėja*, p. 45-47).

Taigi, vyro ir moters sugyvenimas yra norėtas paties Dievo, žmogaus Sutvėrėjo. Bet, ar tai suprantą ir visapusiškai išsąmonina žmogus — tai jau kitas dalykas.

VYRO LAIŠKAS ŽMONAI

Štai, teko skaityti vieno vyro laiško žmonai nuorašą, kurį, kaip itin būdingą, čia pacituosiu, išleisdamas tik vietą, vardus ir dar kai kurias, ne visus dominančias, pastraipas. Tas laiškas šitaip skamba:

Prieš šeimos židinio

“Brangioji,

Nenustebk, kad po vienu stogu gyven-
damas, negaliu su Tavim išsiaiškinti gyvu
žodžiu, bet reikia mintis išdėstyti raštu.

Tu, manau, ir pati gerai žinai, kodėl taip
darau. Kai tik ką nors pradėdame kalbėtis,
Tu imi nervuotis, karščiuotis, pykti ir nieko
nebegalima su Tavim pasikalbėti, tuo labiau
— išsiaiškinti. Todėl ir rašau.

Perskaityk su atsidėjimu ir nuoširdumu
ši laišką ir padaryk iš jo žodžių reikiamas
išvadas.

Pirmiausia, noriu Tavęs prašyti:

Baik vedusi tą “šaltąjį karą” prieš mane.
Juk, rodosi, būtų jau laikas tai padaryti.
Nebesame gi jauniškėliai, todėl laikas pa-
galvoti ir apie ramesnį gyvenimo saulėleidį.
Tu jau keturiasdešimt metų užbaigsi už ke-
letos mėnesių, o aš — už dviejų metų ir aš-
tuonių mėnesių — sulauksiu ir penkiasde-
šimties...

Man gaila Tavęs. Tu visą laiką blaškai-
si, nerimsti, skraidai tarytum padangėmis,
vis kovoji, pyksti, bariesi. O kam reikalinga
toji kova, nė pati nežinai...

Moteriai vampyru šeimoj būti — jokia
garbė. Tai gali padaryti ir bet kokia mote-
riškėlė. Tokiai nereikia nei daug proto, nei
bent kokio išsilavinimo, nei, pagaliau, logi-
kos...

Tačiau didelės pagarbos verta tokia mo-
teris, kuri šeimoje moka būti tikra moteri-
mi, su visais moteriškaisiais privalumais,
kurios elgseną ir šypsnyje paskėsta viso-
kiausi gyvenimo debesėliai, kurios šypsni-
s nušviečia visus namo kampelius ir sutirpdo
kartelį. Tokia moteris — tikrai verta didelės
pagarbos, nes ji moka būti tikra to žodžio
prasme vyrui žmona, vaikams — motina,
suprantančia moteriškumo paskirtį...

Tai gi, tokia moteris, kuri siekia šeimoje
kažkokio vyravimo, tėra tarytum gyvenimo

anomalija — nenormalybė, o vyras, kuris
leidžiasi moters užgujamas, taip pat — ne-
be vyras.

Dar blogesnis reiškinys tuomet, kai žmo-
na pradeda vyrą išjuokti, ironizuoti ir visiškai
su juo nesiskaityti. O Tu, brangioji, la-
bai dažnai šitaip darai.”

Toliau — keletas konkrečių pavyzdžių.
Laiškas tęsiamas šitaip:

“Tu dažnokai siūlai ir reikalaute reika-
lauji: “Tad skirkimės!”...

Pagalvok, brangioji, ką Tu kalbi? Juk
auga sūnelis. Jam reikalingi ir mama, ir tė-
tis. Jis myli Tave, nemažiau myli ir mane...

Antra vertus, kur gi ir nubėgsi išsisky-
rusi? Ką bepasieksi, perkopdama per ketu-
riasdešimties metų slenkstį? Būk tikra, tuo
atveju, jeigu išsiskirtume ir jeigu Tu būtum
netgi pats nekalčiausias išsiskyrimo partne-
ris (sakau, *jeigu būtum*), ir tai Tave žmonės
gal daugiausia apkaltintų. Jie todėl taip pa-
darytų, nes Tu — moteris...

Reikia tik nusileisti vienu laiptu žemyn,
nebeskrajojti padangėmis (nei mintimis, nei
žodžiais), o tuomet — pamatytum, kad pa-
saulis daug gražesnis, ramesnis, mažiau ja-
me priešų ir mažiau Tau bloga linkinčių.
Tikrai taip atrodytų — užtikrinu!

Ir ko gi, atrodo, mums reikėtų? Esame
sveiki, abu dirbame. Sūnelis — taipogi svei-
kas, gražiai auga. Reikėtų tik gyventi ir Die-
vuliui už tai dėkoti.

Tiek norėjau Tau parašyti ir minčių iš-
dėstyti.

Tavo Y.”

Ar skaitytojai manote, kad šis laiškas
padėjo? Ne. Žmona iš namų pabėgo — pas
kitą; šeima buvo išardyta, ir namuose saulė
aptemo...

MOTERIŠKUMO ROLĖ ŠEIMOJE

Vedusiųjų meilė — sako vysk. Sheen —
pereina įvairias krizes, ir kiekviena iš tų

Buvimas ne kaip klajonė, o kaip židinys,

susikuria tik moters pagalba.

Dr. Antanas Maceina

krizių, jeigu nenugalėta, gali privesti prie vedusiųjų meilės žuvimo. Vienok, jeigu meilė yra panaudojama kaip proga pakelti meilę į naujas aukštumas, ji gali tapti didesnės meilės, laimės ir gilesnio abipusiško suartėjimo priežastimi. Čia daug gali padėti tikras ir nuoširdus moters moteriškumas.

Moteris — švelnesnė savo sielos struktūra. Todėl ji visuomet turi būti pajėgesnė meilę šeimoje perkeisti, ją atnaujinti ir iškelti viršum kasdienybės ribų.

Moters širdžiai turėtų būti žinoma, jog meilė šeimoje išlaikoma ir dar net išaukštinama tik per kančią ir pasiaukojimą. Kaip be vargo negalima įlipti į aukštą kalną, taip ir meilės aukštumų negalima pasiekti pirma neišgyvenus kančios.

Daugeliui moterų, ypač šiais pagreitinotos emancipacijos laikais, pasirodo, jog gyvenimas su kitu vyriškiu turėtų būti tikrai laimingas, šimtus kartų laimingesnis, už jos dabar turimąjį. Ir ji, štai, užtrenkia buvusio šeimos židinio duris ir bėga kito židinio kurti.

Deja, tuo atveju dažniausiai (jeigu nevisuomet) jos siela pergyvena tokį sukrėtimą, kurio jokios žmonių sukurtos pateisinančios teorijos negali kompensuoti, sako vysk. Sheen.

Sielos gilumoje kiekviena (ir kiekvienas), be abejo, žino, jog svetimvyrostės ir svetimoterystės negalima pavadinti laisve.

Tad tikriausias ir vienintelis kelias, kuriuo galima praeiti šeimos sukrėtimų pavojus, yra nuoširdus atsikreipimas į Jį, meilės Kūrėją. Ir kai ateina gyvenimo ruduo, reikia įsisąmoninti, jog tu, moterie, daugiau myli savo vyrą ir savo šeimą, negu tada, kai ištekJai, manydama — "iš meilės", nes tu prisivertei ryškiau pamilti tą Meilę, kuri yra tavo žemiškosios meilės Autorius, — Dievą...

TRYŠ MOTERŲ PASISAKYMAI

Moteriška širdis yra šeimoje tarytum saulė. Tai suprantama ne tik vyrai, bet ir moterys. Štai kaip apie tai pasisako trys moterys. Pirmoji — Dr. M. Paplauskienė - Ramūnienė:

"Moterį galima palyginti su saule, kaip saulės šviesa padaro žemę gyvą ir žydinčią, taip moters siela pasaulį sudvasina ir sukilina. Jei vyras kuria kultūros objektyviąją pusę, daugiau apčiuopiamus dalykus, tai moteris kuria jos dvasinę pusę ir tarpininkauja tarp objekto — daikto ir subjekto — asmens. Savo siela įkvėpia vyrą kurti, gi sukurta vertybės perduoda, konkretizuoja, suteikdama joms gyvą pavidalą: judesiu kaip šokėja, balsu kaip dainininkė, išgyvenimu kaip teatro, muzikos artistė" (Dr. M. Paplauskienė - Ramūnienė, *Moteris*, 1961, nr. 4).

Antroji, p. D. Augienė, tam pačiam žurnale šitaip pasisako:

"Žmogus, su kuriuo mergaitė planuoja gyventi, nėra mėsos gabalas, gražių linijų ir puikios išvaizdos statula, bet protaujanti, mąstanti, jaučianti esybė. Tai yra dvasinis pasaulis ir atspindys To, kuris mus sukūrė.

Toji dvasinė, mąstanti ir jaučianti pusė turėtų mums ypač rūpėti ir ta puse mes turėtumėm ypatingai domėtis, besistengdamos, kad juo silpniau vystytusi mummyse žvėris, t. y. medžiaga, o vyrautų žmogus, t. y. dvasia" (D. Augienė, *Moteris*, 1957, nr. 2).

Trečioji, p. A. S., štai ką rašo:

"Neretai moteris daro didelę klaidą, imdamosi iš pagrindų pakeisti savo vyro charakterį. Jo nepakeisi. Tik prieisi prie dar didesnių skirtumų.

Jis vedė ne su intencija vaidinti pasakos prinčą, bet gyventi savo gyvenimą, būti pačiu savimi. Namai kaip tik ir yra ta vie-

saule, kaip saulės šviesa padaro žemę gyvą ir žydinčią,

taip moters siela pasaulį sudvasina ir sukilnina.

Dr. M. Paplauskienė-Ramūnienė

ta, kur jis grįžta iš darbo pailsėti nuo dienos susierzinimų, atsileisti nuo įtempimų. Namuose jis ieško paguodos, kai jam nesiseka, ir padrąsinimo, kai jo paties pasitikėjimas savimi susvyruoja". Tad ir reikia moteriai čia panaudoti savo švelniąją dorybę — moteriškumą. Reikia susitelkti ir stengtis vyrui padėti atgauti pusiausvyrą.

Yra sakoma: "vyrui daug žino, o moteris daug supranta". Gal tame supratime ir glūdi moters sugebėjimas, ne tik padedąs išlyginti kasdieninius nesusipratimus, bet ir pakelti rimtas šeimos krizes. Šeimoje moteriškumas laiko savo sunkiausią egzaminą.

Gal kai kam atrodo, kad laimė vedybose priklauso nuo to, kokią vyrą gauni? Išmintinga moteris taip negalvoja. Jai yra (ir turi būti — P. A.) aišku, kad, norint turėti laimingą ir darnią šeimą, reikia stengtis ją tokią padaryti.

Jau pačioje pradžioje moteris daugiau savęs atiduoda bendram šeimos labui, pasiimdama vyro pavardę, pakeisdama gyvenamąją vietą, neretai ir savo profesijos atsisakydama. Sugyvenimo ir santuokos raktas yra moters rankose, nes ji, būdama lankstesnio ir jautresnio būdo, — lengviau prisitaiko.

Ką mergaitė ištekdama atsineša? — Kraičio skryniais? Baldus? Naujus rūbus? Gerą tarnybą? Pelningą profesiją? — Gal būt. Bet svarbiausia ką ji atsineša, tai save, kaip asmenybę: su dvasios polėkiais, gražiausiomis viltimis ir siekimais. Ateina pasiruošusi būti savo išrinktajam viskuo, ko jis iš jos tikisi.

Kartais reikia save sulaužyti, nukentėti, pasiaukoti, kad išlaikius šeimoj santaiką ar kad iš viso ją nuo suirimo apsaugojus. Laimė ir džiaugsmas yra perkami aukšta kaina, tačiau gyvenime daug ką galim turėti, jei norėtusi ją mokėti. Laiminga šeima yra vie-

nas didžiausių moters laimėjimų, ir kad ji pasiekus, nėra per aukšta jokia kaina" (A. S., *Moteris*, 1958, nr. 3).

Visi čia cituoti moterų pasisakymai byloja apie svarbią moters užduotį — savo moteriška meile ir dvasingumu išlaikyti ir ugdyti šeimos židinį.

MOTINYSTĖ IPAREIGOJA

Vedybiniam gyvenime moters laukia naujas ir pats didžiausias išgyvenimas — motinystė. Ji, duodama kūdikiui gyvybę, pasiekia vieną iš didžiausių momentų moters gyvenime, bet ir prisiima vieną iš didžiausių pareigų — niekad ir jokiomis aplinkybėmis neardyti šeimos židinio, bet jį išlaikyti iki karsto lentos, kaip pažadėjo (ir prisiekė) prie altoriaus. Švelnusis moters moteriškumas intuityviai nujaučia pavojus, kurie kyla vaikams, šeimai iširus. Todėl ir dėl vaikų stengiasi visomis galiomis jaukumą ir darnumą šeimoj palaikyti, kad šeima neiširtų. "Moteris — motina, atėjusi šeimon, tampa naujosios šventovės — šeimos širdis. Ir tos širdies išsiskyrimas ar išplėšimas reikėtų šeimos griuvimą. Bet ar taip gali ir turi būti? Juk gyva širdis negali palikti nė vieno organizmo! — Esą, nematyta ir neregėta, kad širdis imtų ir atsiskirti nuo organizmo, ypač sukrėtimų metu! Tokia jau širdies prigimtis — ji veža tol, kol gali — iki paskutinio pulso" (Kun. Pr. Gaidamavičius, *Moteris*, 1958, nr. 2).

* * *

O baigti šį rašinį norėtusi Laimos Kalnytės žodžiais, parašytai "Ateityje", palydint bekrentančius lapus rudenį:

"Ir krenta pribrendęs raudonas lapas, kalbąs apie begalinę meilę, kuri jo gyvenimą puošė. Krenta gelsvas, su savim nusinęšas vaisingą veiklos gyvenimą. Krenta ir viltim nešinas žalsvasis lapas. O rudasis, lyg

didžiausių moters laimėjimų, ir kad ji
pasiekus, nėra per aukšta jokia kaina.

A. S., "Moteris", 1958, nr. 3

MOTERIS...

(tąsa iš 313 psl.)

pavargęs ir išsekęs, byloja apie visišką pasi-
aukojimą ir besąlyginį atsidavimą. Argi
jiems ne džiugu savo gyvenimo patirtimi
pasidalyti, kai juos užkalbina mūsų žings-
niai? Kaip nyku turi būti tiems, kurie, lyg
pasmerkti, liko plėvesuoti medžio šakose,
nes jų širdis liks amžinai neišsakyta" (Lai-
ma Kalnytė, *Ateitis*, 1962, nr. 10).

O moterys — simboliškai tariant — ar
nėra panašios savo likimu medžių lapams?
Ar ne labiausiai tinka jų moteriškumui ru-
dojo lapo likimas — būti nors pavargu-
sioms, bet visiškai pasiaukojusioms, besąly-
giniai atsidavusioms. To iš jų reikalauja
motinystė ir šeimos židinio šilimos palaiky-
mas.

KUNIGAS KARO SŪKURY

(iš 309 psl.)

kite sąjungininkų. Jei galėsiu, pasistengsiu
kuo greičiausiai išgabenti jus iš stovyklos,
bet žinote patys, kad daugelis miestų yra vi-
siškai sugriauti. Todėl ne vienam dar teks
pagyventi stovykloje. Bet jūs turite naują
stovyklos kapelioną, italą. Kodėl nesikrei-
piate į jį? Jis jus geriau supras, negu aš.

Į tą klausimą vyrai nieko neatsakė, bet
jaučiau, kad savo tautiečių jie kažkodėl ne-
pasitikėjo. Jį sutikau čia pat, einantį į ko-
mandantūros pusę tarp dviejų italų kari-
ninkų.

Sumetę porą įprastų pasisveikinimo fra-
zių, tuojau pradėjome su jais rimtesnę kal-
bą apie stovyklą. Ir jie buvo nepatenkinti
naujuoju stovyklos šeimininku ir prašė ma-
nęs, kad per Vatikaną parūpinčiau kitą ko-
mandantą. Bet tas planas buvo neįmanomas.
Jei jie turi kokių skundų prieš komendantą,
tegul patys pateikia aukštesnėms instanci-
joms. Kam velti Vatikaną? Kaip aš drįsau
priešintis vokiečiams, taip jie gali nusiskųs-
ti sąjungininkais. Komendantą pažįstu tik
iš geros pusės ir per trumpą laiką neteko

VERTINA INTELIGENCIJA

Gerbiamas Redaktoriau,

Dėkoju už inteligentiškas filmų recenzi-
jas. Mes, iš tikrųjų, turim labai retai progos
į kiną nueiti ir žinom, kas kinuose rodoma
tik iš recenzijų. Malonu buvo pirmą kartą
skaityti geras recenzijas lietuvių kalboje.

Dar noriu pasakyti, kodėl man patinka
"L. L." Pirmiausia, todėl, kad, vadindamas
save kultūros žurnalu, "L. L." nėra intelek-
tualinis snobas... "L. L." neniekina skaityto-
jo, bet pripažįsta, kad ir jis turi tam tikrą in-
teligenciją...

B. Mažeikienė

pastebėti, kad jis būtų kam nors padaręs
kokią nors skriaudą. Taigi, labai apgaile-
tauju, kad negaliu jiems padėti.

Perėjęs visą stovyklą, girdėjau ir dau-
giau panašių nusiskundimų, bet man atrodė,
kad komendantas buvo teisybės. Be to, mano
uždavinys dabar buvo kitoks. Išgabenęs
kviečius, norėjau kuo daugiausia išgabenti
karo pabėgėlių, jei ne į jų tėviškę, tai bent
į stovyklas esančias Romoje, popiežiaus ko-
misijos globoje. Ten gyvenimas buvo pa-
kenčiamas. Kai sumažės pabėgėlių skaičius,
bus galima likusiems pagerinti maisto davi-
nį. Todėl su komandantu norėjau palaikyti
šiltus ir draugiškus santykius. Po poros die-
nų pastebėjau, kad ir jam įgriso stovyklos
gyvenimas. Kai komandantui pasakiau savo
planą, jis jam visiškai pritarė.

Porą mėnesių važinėdamas tarp stovyk-
los ir Romos, išgabenau apie 4.000 pabėgė-
lių. Žinoma, išvežiau ir visus kviečius. Da-
bar jie buvo naudingi tiems patiems pabė-
gėliams Romoje. Deja, 20 centnerių šofer-
iai pavogė pakelyje. Apie tai sužinojau tik
apie Kalėdas, kai Vatikanas suvedė visas

ŽVILGSNIS Į "L. L." NUO 1951

Didžiai Gerbiamas Redaktoriau,

Paskutiniu laiku sirgdama peržiūrėjau "L. L." nuo 1951 m. Puiki pažanga!

Nors filmą tenka pamatyti prieš recenziją, vis viena naudinga, nes palygini savo ir recenzento įspūdžius.

Apie filmus geros recenzijos kun. Vaišnio, anksčiau kun. Br. Markaičio. Jis — muzikas, tai filmus vertina iš muzikalinės ir grožinės pusės.

Mes, moterys, ir mūsų dukterys labai vertinam A. Grauslio straipsnius. Ir vyrai gėrasi kaip kuriais straipsniais, pav. "Dvasios Aristokratai".

sąskaitas. Vagių sugauti nepasisekė, nes jie sumetė pėdas.

Kartą, sugrįžęs iš Romos į stovyklą, išgirdau, kad dingo stovyklos kapelionas. Nuėjęs į jo butą, radau krikšto knygą, bet nebuvo jokio raštelio, paaiškinančio jo elgesį. Vėliau sužinojau, kad kapelionas metė kunigystę. Jis man atrodė visuomet keistas ir niekuomet negalėjau su juo nuoširdžiai pasikalbėti.

Rudenio paprašiau komisijos, kad ir man parūpintų įpėdinį. T. Faller porą kartų prižadėjo, bet negalėjo ištesėti. Mat, ir mano numatytas "įpėdinis" pergyveno savotišką nuotykį.

Prieš atvykdamas į Cesaną, mano "įpėdinis" buvo nusiųstas į Casertą atsiimti drabužių, padovanotų Amerikos Raudonojo Kryžiaus. Amerikiečiai buvo dosnūs ir prižadėjo net porą sunkvežimių. Rūbų sandėli prižiūrėjo anglas, nepasitikęs italais. Kai mano "įpėdinis" prikrovė abu sunkvežimiu naujų ir gerų drabužių, užsimanė pasiimti sau kelnės, pasitikėdamas begaliniu sąjun-

Ir jaunosios kartos kunigų yra daug gerų ir naudingų straipsnių. Labai geri P. Maldeikio ir Petrutytės straipsniai jaunoms moterims. Gerai būtų, kad gvildentume šeimyninio gyvenimo problemas. Tokia plati ir aktuali problema, ypač šiandien.

A. Kezio nuotraukomis žavimės.

Gerai, kad viršelis be jokių fotografijų. Puikus popierius.

Čia pareikštos mintys yra išgirstos ir iš kitų. Į mūsų namus ateina visa katalikiška spauda, bet daugiausia laukiamas žurnalas yra "L. L.", kaip daug duodąs dvasiai peno.

Linkiu ir toliau tobulėti.

Leokadija Gailiūšienė

gininkų dosnumu. Tačiau iš tolo ji sekė anglas ir, pamatęs kunigą "vagiant", nusiavedė jį į raštinę. Tenai po ilgų ir nemalonių kalbų "įpėdinis" gavo įsakymą iškrauti visus drabužius ir grįžti tuščiais sunkvežimiais į Romą. T. Faller tą nemalonų incidentą gražiai išaiškino ir vietoj 2 sunkvežimių drabužių gavo net 6, bet aš įpėdinio nesulaukiau. Jo karjera popiežiaus komisijoje pasibaigė kelnių incidentu.

Spalio ar lapkričio mėnesį stovyklos vadovybę vėl perėmė popiežiaus komisija. Stovyklos komandantu ji paskyrė pasaulietį valdininką. Mano uždavinys buvo įvesti jį į naujas pareigas ir palaikyti ryšį tarp Romos ir Cesano. Galų gale sulaukęs įpėdinio, persikėliau į Romą ir pradėjau vežti karo pabėgėlius iš Romos į Pietų Italiją. Pakeliui sustodavau "Gustavo linijoje", palikdamas pirmiesiems sugriautų miestų gyventojams maisto, drabužių ir vaistų. Juos gaudavau didžiąja dalimi iš seselės Pascalinos, kurią vienas linksmas amerikietis žurnalistas praminė "popiežiaus šeimininke".

AR JAU PIRMOJI TAVO MEILĖ ?

Kun. Stasys Yla, įvairių jaunimo organizacijų ir jų paskirų vienetų dvasios vadas, ilgametis Putnamo mergaičių bendrabučio bei stovyklų kapelionas, yra paruošęs spaudai knygą "Moderni Mergaitė", kuri bus atspausdinta šių metų pabaigoje. Šiame numeryje dedame tos knygos vieną skyrių "Ar jau pirmoji tavo meilė?"; sekantiame seks "Kas, iš tikro, yra meilė?".

Kodėl "deitai" ir "steadies" pasidarė tokia būtenybė? Kam tų dalykų reikia — dėl meilės ar mados? Tu atsakysi — dėl meilės!

Vaikai dar nemyli — tokia Betty ar Lynna. Jos tikrai perjaunos. Kas kita Danutė, Aušra ir tu — penkiolikmetės! Jūs tiek prisiskaitėt apie meilę, tiek prisiziūrėjot! Pagaliau, ar ne laikas pirmajai jūsų meilei?

KAS YRA PIRMOJI?

Meilė turi daug laipsnių, rūšių, formų. Kas eina pirma, sunku pasakyti. Ar ne pirmoji mūsų meilė priklauso motinai? O gal žmogus pirmiausia myli save? Nuo savęs meilės niekas toli nenuveina. Toliausia ir aukščiausia *meilės versmė yra Dievas*. Jis yra pirmas kiekvienoj meilėj.

Bet kalbėkim apie berniuko meilę. Kada ji prasideda? Kokie pirmieji jos ženklai?

Yra įvairių išimylėjimų, kuriuos tu randi novelėse ir filmuose. Apie tai tu galvoji ir svajoji. Atrodo, sutiksi berniuką — kur nors, nelauktose aplinkybėse — ir jis tau ištars "myliu". Tu jam atsakysi "myliu", ir tai bus pradžia — pirmoji jūsų meilė.

Galima ištarti "myliu" pirmąjį ir šimtąjį kartą. Bet meilės gali nebūti. *Meilė prasideda iš tolo*. Pirmas dalykas yra žavus išpūdis. Tu sužavėsi berniuką, arba jis tave. Kuo? Jei buvai sužavėta — pagalvok ir pasakyk, kaip jis atrodė?

— Buvo aukštas ir tiesus. Dailiai sušukuotais plaukais. Lūpos... dantys... Ne! Akys buvo gražiausios!

Berniuko akys — didelės, rimtos, protingos! Štai pirmasis stiprus tavo išpūdis.

Jeigu tu sakytum, kad tą berniuką jau myli, būtų netiesa. Tu "myli" jo akis, kaip amerikiečiai sako: "myliu steiką". Amerikiečių kalba ne visur tiksli. Kur jie sako "myliu" apie daiktus, ten mes vartojam "mėgstu" arba "patinka".

Akių negalima mylėti, tik mėgti, arba jomis žavėtis. Be to, akys dar nėra berniukas. Yra daug gražių akių, kurios žavi. Daug šypsnių, mostų, balso tembrų! Visa, *kas gražu, mus žavi, bet tai dar nėra meilė*.

ŽAVESYS KEIČIASI

Nuostabi žmogaus širdis, ypač jauna! Ji žavisi kiekvienu gražiu reiškiniu. Ji tokia atvira, tokia priimli kiekvienai tobulybei! Rodos, imtų ir bandytų ją pasisavinti — perkelti į save, arba turėti arti savęs ir kasdieną ją džiaugtis.

Bet grožis laipsniuojamas. Širdis nesiitenkina mažesniu, o ieško vis didesnio ir tobulesnio grožio. Dėl to *žavesys keičiasi*. Jis keičiasi su žmogumi, arba prašoksta patį žmogų — neša kažkur aukštyn ir gilyn. Žavesys neina vienas — jį lydi *ilgesys kažkokios beribės*, o gal nepasiekiamos tobulybės.

— Ji yra kaip angelas! — galvoja berniukas, ir jis ilgisi kažko daugiau. Viena mergaitė primena angelą savo tyromis akimis. Kita — savo nuostabiu kuklumu. Jam įdomi viena ir antra, bet jis — savo giliausiu ilgesiu — ieško trečios. Gal dar ieškos ne kartą ir ne vienos, kuri labiausiai panašėtų žemės angelui.

To paties ieško ir mergaitė, jeigu ji yra atvira ir nuoširdi savo giliausiam ilgesiui. Dėl to ji nesako "myliu šį berniuką", nes

JAUNYSTĖS KRYŽKELĖS

rytoj žavėsis kitu, poryt svajos apie trečią.

— Naivios mergaitės žodžiais tariant, — rašo viena, — buvau įsimylėjusi šimtą kartų. Tai, žinoma, *ne meilė, o įsivaizdavimas*. Meilė! Šis žodis nuvalkiotas tūkstančių lūpų teisėtai ir neteisėtai. Savo pirmąją meilę vadinsiu draugyste, o ne meile.

ROMANTIŠKOJI DRAUGYSTĖ

Yra natūralu saugoti savo širdies paslaptis — tuos žavesius ir ilgesius. Sveikas jūtimas neleidžia išvilkti jų per greit viešumon. Kitaip jie subanalėtų, prarastų savo trapumą.

Jei ir norėtum pasakyti, ką jauti, ar rastum tinkamą žodį? “Myliu” būtų per daug. “Tu man patinki” būtų lyg permaža. “Žaviuosi tavim” — lyg ne tas ir gana. Bet ar reikia sakyti, jei pačios akys savo žvilgsniu prasitaria? Bet akys — ne žodžiai: jos žvelgia ir nusigręžia. Išstartą žodį sunkiau atgręžti — atsaukti. Atrodys melavai arba pasijuokei.

Romantiškoji draugystė taupo savo žodį. Ji neangažuoja nei savęs, nei kito. Yra daug kitų žodžių, gal būt, artimų ir panašių. Yra daug visokios kalbos, kuri praeina pro ausis, bet tiesiog neliečia širdies paslapčių. Taip geriau ir saugiau.

Dar niekas nesako “darling”, arba, jei sako, tai kitu tonu. Dar niekas nesigiria savo “boy frendu” ar “girl frende”. Yra tik “klasės” draugai arba organizacijos.

PRARASTASIS ROJUS

Pirmoji meilė neišaina iš žavesio ribų. Ji gyvena nuostabiame grožio pasaulyje, kaip rojuje. Tą grožį dar padidina, dar labiau išgražina svajonės.

Pirmoji meilė neskuba išeiti pro rojaus vartus. Ji laukia, kol laikas išmuš savo valandą. Kas bandytų išsliuogti iš rojaus anks-

čiau, prarastų ką turi. Ar pasitiktų išskėstom rankom kita meilė — brandesnė, pilnoji? Vargu! Greičiausiai tektų atsidurti tuštumoj — be jokios meilės!

Ar tokioj tuštumoj neatsidūrė dabartinis Amerikos jaunimas?

— Amerikos jaunimas nebeturi romantikos! — pasakė europietis profesorius Hartfordo muzikos fakulteto studentams. — Kažkas prarasta pačioj meilėj.

— Kodėl? — susidomėjo studentai.

— Nežinau. Gal dėl to, kad motinos jus maitino nebe savo pienu, o iš buteliukų.

Vienas jėzuitas iš Fairfieldo universiteto, pamatęs būrį lietuvaikių, nustebo:

— Kiek daug pas jus blondinių! Ar visos iš buteliukų?

Nuostabi civilizacijos pažanga! Iš buteliukų ir “kenukų” mūsų grožis ir maistas. *Iš magazinų, komikų, filmų mūsų meilės formos. Kas belieka iš prigimties?* Kas iš meilės estetikos ir romantikos?

Viskas darosi dirbtina, pertempta, sureklaminta. Mergaitė reklamuoja savo “boy frendą”. Rodo jo meilės laiškus draugėm. Padedą ant staliuko viešai jo fotografiją.

— Visos žiūrėkit: nebesu viena, turiu satelitą, jį vadinu “meile” ir mes vaidinam besimylinčius!

PIRMOJI IRONIJA

Amerikoj — šiuo metu — nebėra pirmosios meilės, nes nebėra pirmojo žavesio, romantikos. Iš karto “pilna” meilė su savo “deitais” ir “steady”. Ar tai ne “progresas”?

Progresui priklauso ir telefonas. Koks patogumas mergaitei! Ji gali skambinti berniukams, ir skambina.

— Kas, ar Vera?

— Ts, tyliau — ta pati!

— Kelintą kartą ji man skambina?! Pasakyk “shut-up”!

PIRMOJI MEILĖ neskuba išeiti pro rojaus vartus.
Ji laukia, kol laikas išmuš savo valandą. Kas bandytų
išsliuogti iš rojaus anksčiau, prarastų ką turi... Grei-
čiausiai tektų atsidurti tuštumoj — be jokios meilės!

Kun. Stasys Yla

— Ji vis tiek skambins...

— Pasakyk "shut-up"! ir baigta.

Šešiolikmečiui berniukui buvo per daug.
Keletas mergaičių jį medžiojo telefonais ir
gatvėje. Įkyriausia buvo Vera.

Ar šis "progresas" rodo bent kiek mei-
lės? Ne, ne! Tai tik *mergaičių rungtynės*
dėl šešiolikmečio sviedinuko. Seniau berniukai
rungdavosi dėl vienos mergaitės. Run-
giasi ir dabar vyresnieji berniukai. Bet ko-
dėl negali to daryti mergaitės? Juk jos, be
kitko, nešioja berniukų kelnės. (Taip pat
progresas!)

— Nors ir vyro kelnės užsidėjai, tu vis
tiek nepasidarei protingesnė! — šaiposi iš
mergaitės H. Senkevičiaus romane berniuk-
kas. Štai, pirmoji ironija — pirmas pasity-
čiojimas iš tariamai pilnos meilės.

TUŠTUMOS BAIMĖ

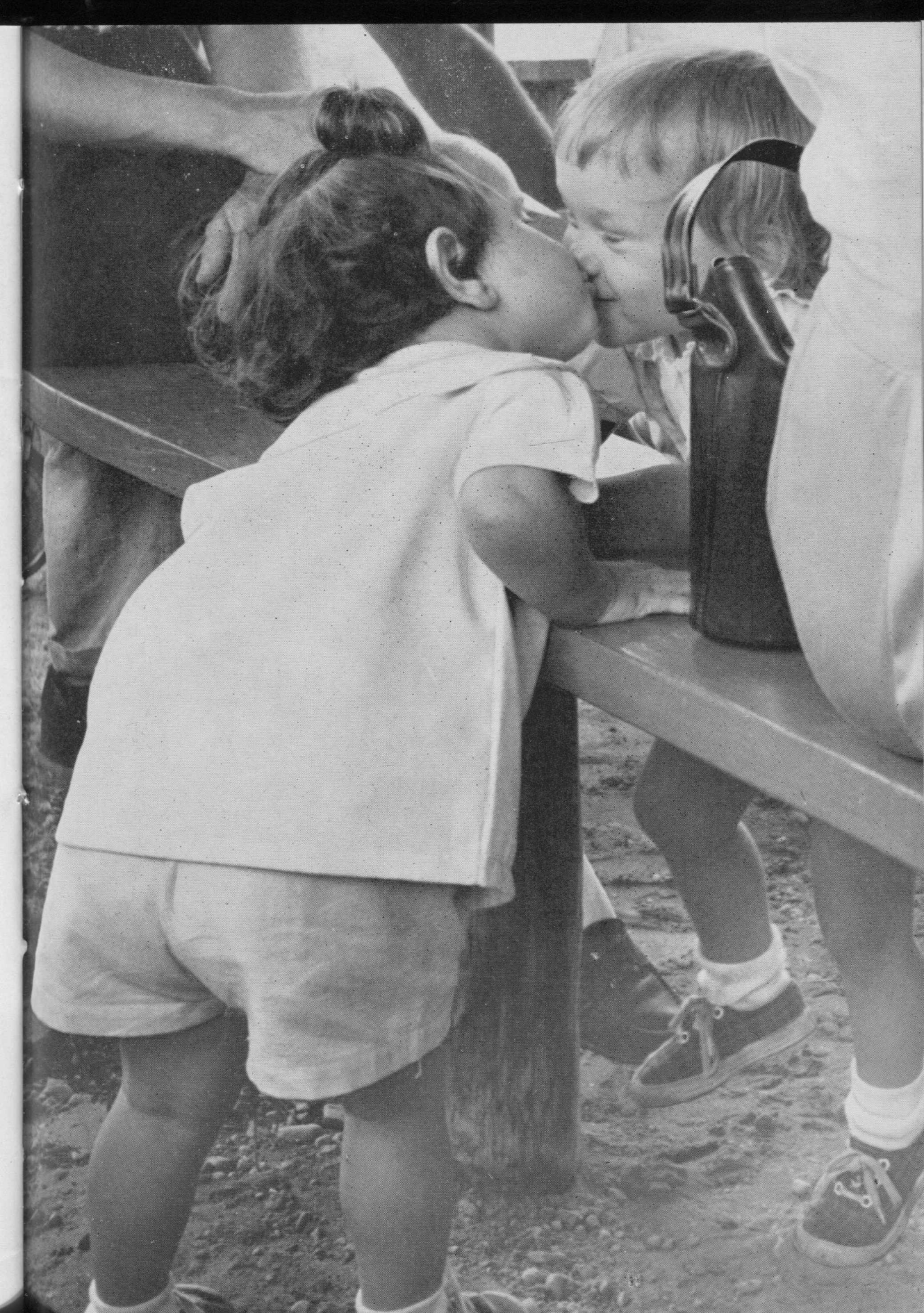
Ar galima dėl to kaltinti mergaitę? Ne!
Kalta civilizacija, kuri permetė mergaitę per
pirmosios meilės slenkstį. Kalti tie 4 metai
— tas negirdėtas brendimo šuolis. Mergai-
tė peršoko tą paauglystės tarpsnį, kur pir-
moji meilė ramiai skleidžiasi. Ji to nuosta-
baus pavasario nebeišgyveno. Ar bandė kas
ši nuostabų romantišką žavesį jai atskleisti
— parodyti bent filmuose, televizijoje, ma-
gazinuose?

Tikrai, būtų nedrąsu kaltinti mergaitę.
Greičiau reikia jos gailėtis, nes civilizacija
ją apgrobė. Civilizacija ją išmetė už pirmo-
sios meilės ribų ir neatvedė ligi tikros mei-
lės slenksčio. Paliko ją meilės tuštumoj.

Galima įsivaizduoti, koks baisus jaus-
mas paliečia tokią trapią būtybę, kaip mer-
gaitė! Tuštuma kelia baimę, vidinį išgastį,
baisų nerimą. Ar ne dėl to mergaitė šioj pa-
dėtyj kabinasi už ko nors — kad ir "sviedi-
nėlio". Negi ji grįš prie lėlių! Bando, pati

(nukelta i 324 psl.)

Ar tai jau
pirmoji meilė?...

KORNELIJUS BUČMYS, O.F.M.

THE LEOPARD

Sicilijos grafas Luchino Visconti mini-
mas tarp stipresnių italų režisorių. Jo sure-
žisuotuose filmuose daugiausia paliečiami
socialiniai klausimai, neretai skaudžiai pa-
kritikuojant itališkąją aristokratiją, iš kurios
jis pats yra kilęs. Kartu su keturiais pagel-
bininkais paskutiniajam savo filmui tekstą
paruošė pagal Giuseppe Tomasi di Lampe-
dusa to paties vardo romaną.

1860 m. Garibaldi su savo raudonmarš-
kiniais užima Siciliją. Nežiūrint politinės
suirutės, Salinos princas Don Fabrizio, kurio
šeimos herbas yra leopardo figūra, kartu
su savo šeima išvyksta kasmetinën kelio-
nën į savo vasarvietę Donnafugata vietovë-
je. Čia princas sužino, kad jo duktė yra įsi-
mylėjusi į jo aukštai vertinamą brolvaikį
Tancredi. Pasirodžiusi burmistro duktė An-
gelika sugriaua visas princo ir jo dukters
viltis. Svarstymų pasėkoje Don Fabrizi pri-
eina išvados, kad šis naujas tampresnis
bendravimas tarp kylančios miestelėnų
klasės ir smunkančios aristokratijos turi bū-
ti priimtas kaip neišvengiamas reiškinys ir
nutaria nekliudyti brolvaikio vedyboms
nors ir ne su aristokratijos dukra. Savo liūd-
nas išvadas princas užantspauduoja iškil-
mingo pokylio metu pats išvesdamas Ange-
liką šokiui.

Ištisos klasės krizė atsispindi atski-ro as-
mens krizėje ir pateikiama italų istorijos
perspektyvoje. Princo asmenybė ir charak-
teris pristatomi su kruopščiu psichologinių
detalių išlyginimu. Stengtasi taip pat atkur-
ti galimai puošnesnę ir išpūdingesnę aplin-
ką, kuri sudarytų autentiškesnę išpūdį, vaiz-
duojant tuometinės Sicilijos aristokratijos
gyvenimą ir nuotaikas. Nors ir vystoma

Rudens**vakaro dangus**

*ŽMOGUS gerai žino, kas buvo ir kas praėjo,
bet niekad negali žinoti, kas bus ir ateis...
Nežinai, ką sutiksi ir su kuo skirtis turėsi...*

sveikintina klasių suartėjimo mintis, filmas daugumoje persunktas pesimizmu ir nusi-vylimu. Kai kuriuose religiją liečiančiuose dialoguose pasitaiko keletas visai laisvų ir diskutuotinų išsireiškimų.

Burt Lancaster, parinktas princo rolei ypač dėl savo didingos išvaizdos, puikiai ir įtikinančiai pateikia Don Fabrizi vaidmenį. Kylanti italų filmų žvaigždė Claudia Cardinale, paskutinių 4 metų laikotarpyje vaidinusi 19 italų filmų, pirmą kartą pasirodo angliškai įkalbėtame filme, Angelikos rolę išpildydama gana paviršutiniškai. Alain Delon pasirodo gana blankiai Tancredi asmeny, gi Paolo Stoppa visur maišosi su savo įprastiniu skubotumu ir tikrai itališkais gestais.

Šis filmas — vien subrendusiam jauni-mui ir suaugusiems.

WINTER LIGHT

Režisorius Ingmar Bergman yra vienas iš produktingiausių ir stipriausių švedų fil-mų pramonėje. Europietišškai publikai pir-mą kartą jis pasirodė 1956 m. su savo 16-tuoju filmu "Smiles of Summer Night", atstovaudamas Švediją Cannes filmų festi-valyje. Nuo tada jo vardas, su kiekvienu naujai pasirodančiu filmu, pradėjo popula-rėti ne vien europiečių žiūrovų tarpe, bet ir šiaurės Atlanto sukėlė susidomėjimo, nors masinei publikai jo filmai persunkūs.

Gimęs protestantų šeimoje, I. Bergman jau nuo pat jaunų dienų buvo susigyvenęs su teologinėmis temomis ir moralinėmis problemos. Tad iš čia gal labiau supranta-mas ir jo palinkimas į teologinių ir morali-nių klausimų svarstymą: Dievo buvimas, gyvenimo prasmė, sielos nemirtingumas, mirties sutikimas, šeimos santykiai ir pan. Kai kurie jo filmai, daugumoje jo paties ir parašyti, gausiai perduoda jo vidinius kon-

fliktus. Tuo būdu ir tie filmai atžymėti aštrių asmeniniu atspalviu, kaip tai būdinga ir ki-tiems didiesiems filmų režisoriais, ar ir bendrai didiesiems kūrėjams bei meninin-kams.

Pernykščiame jo filme "Through a Glass Darkly" pagrindinė veikia Karin, nors kar-tais psichiškai dalinai pakrikusi, dažnai gir-dinti Dievo balsą, Jo ieško besiblaškudama vienišoje saloje. Ji buvo praradusi pajėgu-mą mylėti, o meilė, kaip Bergman nori įti-kinti, ir yra žmogaus aukščiausias sudvasė-jimas. Šių metų filme "Winter Light" (origi-nale pavad. "Nattvardsgästerna", kurio žo-dinis išvertimas reikštų "Komunijos daly-viai") taip pat vystoma tikėjimo ir netikė-jimo, Dievo ir artimo meilės problema.

Nedidelio švedų kaimo pastorius Thomas Ericsson jaučia, kad didelėje dvasinėje sausroje jo tikėjimas blėsta. Jo abejingumas pasiekia ir jo parapijiečius. Tad nenuosta-bu, kad vieno sekmadienio rytinėse pamal-dose dalyvauja vos 9 asmenys. Tarp jų ma-tyti ir vietos mokytoja Morta, kuri yra įsi-mylėjusi į pastorių ir siūlosi būti jo antrąja žmona, prasilinkus jau penkiems metams nuo pastoriaus pirmos žmonos mirties. Pa-sibaigus pamaldoms, į pastoriaus butą už-suka žvejys Persson. Šis, iš laikraščių suži-nojęs, kad kiniečiai jau turį atominę bombą, nebemato prasmės toliau gyventi, nes juk vistiek pasaulis bus greitai sunaikintas. Pastorius nepajėgia žvejo paguosti ir sustip-rinti. Popietėje žvejys paupio krūmuose nu-sišauna. Grįždamas iš nelaimės scenos, pastorius sustoja žvejo namuose, tačiau ne-pajėgia jo žmonos paguosti nei sustiprinti tikėjimo šviesoje. Dar užsuka pas mokytoją Mortą, kuri pakartotinai išreiškia jam savo nuoširdžią meilę ir prisirišimą. Pastorius ją atmeta. Gretimame kaimelyje, ruošiantis vakarinėms pamaldoms, zakristijonas pri-mena, kad Kristaus paskutinėse valandose

*Kelionė tik tada yra saugi, kai turi komposą,
kai žinai tikslą, kai visuomet šviečia žvaigždė,
rodanti kelią į tai, kas aukšta, gražu ir kilnu.*

Juozas Vaišnys, S. J.

didžiausias skausmas buvęs išreikštas Jo nusiskundimu: "Mano Dieve, kodėl mane apleidai?" Dėl tariamosios Dievo tylos panašiai jausdamasis dvasioje, pastorius išeinai laikyti pamaldų, kurių vienintelė dalyvė — Morta.

Pastorius, praradęs mirtyje žmoną, jaučiasi praradęs ir Dievo meilę. Kartu su visokeriopos meilės trūkumu patiria sunkų dvasinės sausros bandymą. Vis dėlto nepasiduoda klupimui, bet stengiasi išlaikyti tikėjimo kibirkštį, kaip tai žymu ir baigiamojo scenoje. Išėjęs bažnyčion, pradeda savo pamokslą žodžiais "Šventas, šventas galybių Dievas".

Tarp negausių filmo artistų pastebime Gunnar Bjornstrand (pastorius), Max Von Sydow (žvejys), Ingrid Thulin (Morta). Tai mėgiamiausi Bergman artistai, kuriuos galima sutikti daugelyje jo filmų. Nenuostabu todėl, kad, tiek dažnai vaidinę prityrusioje Bergman priežiūroje, ir šį kartą visi trys pasirodo savo rolėse nepaprastai puikiai.

Tikrai žavi nespalvuota švedų kaimo fotografija, atlikta šiaurės žiemos šviesoje. Gaila tik, kad labai nedaug išorinių vaizdų ir panoramų.

Dėl svarstomų problemų rimtumo, šis filmas sudomins tik subrendusius žiūrovus.

LAZARILLO

Nors ir su kelių metų pavėlavimu, Amerikos kontinentą pasiekė puikus ispanų gamybos filmas, kurio tekstą paruošė pats režisorius Cesar Ardavin pagal XVI-jo šimtmečio nežinomo autoriaus kūrinių "La vida de Lazarillo de Tormes y de sus fortunas y adversidades". Nuo pat išleidimo 1554 m. ši knyga buvo priimta su dideliu susidomėjimu visoje Europoje, gi amžių tekmeje teikė įkvėpimo net tokiems autoriams kaip

Cervantes, Lesage, Fielding ir kt. Iš minėtos knygos filme pavaizduojama tik keletas epizodų.

Neturtinga našlė patiki savo sūnų Lazarillo de Tormes praeinančiam aklam elgetai. Už vadovavimą kelionėje elgeta pažada Lazarillo maitinti, tačiau pasirodo vaikui tikrai žiaurus ir negailestingas. Nuo jo pabėgęs Lazarillo ieško užuovėjos pas senelį kunigą, kurs ne tik neturtingas, bet ir baisiai šykštus. Sekantis Lazarillo globėjas — iškilmingas riteris, kurs nepajėgia nugaleti savo išdidumo ir užsidirbti duonos. Ir vėl besiblaškęs Lazarillo sutinka grupę keliaujančių artistų, kurie jį priima ir pamaitina. Vienas jų, persirengęs domininkonų vienuoliu, platina atlaidus, paimdamas gerą užmokestį. Vaiko sąžinė prikaišioja ir jis pasitraukia, bet paskutinėje scenoje alkio kankinamas Lazarillo vejasi nutolstantį artistų vežimą.

Dviejuose epizoduose filmas iš pirmo požvilgio gali atrodyti pajuokias religiją. Tačiau XVI-jo amžiaus dvasios fone parodoma vien žmogiškosios silpnybės iš komiškosios pusės. Pagaliau juk atlaidus pardavinėjęs vienuolis yra tik persirengęs apgavikas.

Lazarillo rolę atlieka dvylikmetis Mario Paoletti su pilnu nuoširdumu ir įsijautimu. Šalutinėse rolėse taip pat puiki artistų vaidyba, ypač Memmo Carotenuto artisto - vienuolio vaidmenį.

Nespalvota fotografija patiekia gražių Ispanijos gamtovaizdžių, didingų katedrų bei Toledo ir Salamankos vaizdų.

Jaunesniesiems gal bus artimesnis pats Lazarillo, kurs kaip ir Oliver Twist pakelia vyresniųjų skriaudas ir išnaudojimą. Tačiau ir suaugusieji nenuobodžiaus, sekdami satyriškai aštrų ir įspūdingą tuometinių Ispanijos papročių ir nuotaikų pavaizdavimą.

*ŽMOGAUS GYVENIMAS panašus į upę,
kuri prasideda šaltiniu,
teka per laukus ir slėnius,
skverbiasi pro uolas ir miškus,
kol susijungia su okeanu.*

Juozas Vaišnys, S. J.

LOVE AT TWENTY

Šiame tarptautiniame filme penkių kraštų jauni režisoriai bandė pavaizduoti meilės universalią kalbą ir kaip pergyvenama meilė širdimi, kuri yra plakusi tik 20 metų.

Prancūzija (režisoriaus Francois Truffaut): Klasikinės muzikos mėgėjas Antoine koncertų metu išimtyli Colette, net persikelia gyventi į viešbutį antro pusėj gatvės nuo jos namų. Nors jos tėvai juo sužavėti ir dažnai kviečia pietų, ji lieka jam abejinga ir išeina su vyresniu vyru, palikdama Antoine su jos tėvais žiūrėti televizijos.

Italija (rež. Renzo Rossellini): Išlepus padauža Leonardas išimtyli savo amžiaus paprastą Kristiną, bet jų vedyboms pastoja kelių vyresnio amžiaus jį išlaikanti turtiną meilužė Valentina.

Japonija (rež. Shintaro Ishihara): Eilinis darbininkas Hiroshi išimtyli aukštesnės klasės studentę Takako. Dėl klasių skirtumo nedrįsdamas net jos prakalbinti, nužudo ne tik ją, bet ir vieną darbininkę, kuri jam reikė prisirišimo.

Vokietija (rež. Marcel Ophuls): Keliaująs foto reporteris Tonio, sustojęs Miunchene, palieka jauną telefonistę nėsčia. Po kiek laiko vėl grįžęs į Miuncheną, sužino dalykų padėtį. Norėdamas atitaisyti klaidą, pasiryžta ją vesti iš pareigos, bet netrukus abu pastebi, kad yra ir išimtylėje.

Lenkija (rež. Andrzej Wajda): Basia, susižavėjusi Sbysssek drąsa, išgelbstint kūdikį iš zoologijos sodo žvėrių, pasikviečia jį į savo namus. Jos draugai pajuokiančiai įtraukia jį į žaidimą — ieškoti kitų užrištomis akimis. Šioje būsenoje jam prisimena grėsęs sušaudymas iš nacių pusės. Nustebus jo elgsena, Basia jį palieka ir išeina iš namų su kitu.

Kiekvieniame epizode matyti kenčiančių ir nusivylusių, daugiausiai dėl bendravimo ir susipratimo stokos. Iš visų geriausiai nusisekusių laikytini nuoširdūs prancūziškas ir lenkiškas epizodai. Nors ir pasiekia didelio dramatiškumo, japoniškasis epizodas visai neįtikinantis, pateikias jauną seksualinį psychopatą. Techniškai silpniausias ir gana nuvalkiotą aspektą pasirinkęs italas Renzo Rossellini, nors jo tėvas Roberto Rossellini, kaip vienas iš italų neorealizmo srovės kūrėjų, minimas tarp stipriausių italų režisorių. Nedaug nuo jo pakyla ir vokiškojo epizodo autorius Marcel Ophuls, irgi garsaus režisoriaus Max Ophuls sūnus.

Artistai — daugumoje jauni asmenys, filmų mene pasirodą su pirmaisiais bandymais. Iš jau iškilusių artistų itališkame epizode trumpai pasirodo Eleonora Rossi-Drago.

Šis filmas vien subrendusiems žiūrovams.

PIRMOJI MEILĖ...

(tąsa iš 318 psl.)

nejudama, bent žaisti meilę vyresniųjų stiliumi, nes ji pati nūn vyresnė. Ji desperatiškai ieško "deitų", lyg vildamosi rasti kokią nors meilės atramą. Ji provokuoja berniuko meilę, lyg laukdama, kad jis — gal būt, jis — pažadins ir joje meilę. Šioj paniškoj padėty mergaitė nebesusivokia, į koki pavojų toks žaidimas ją veda.

Ši mergaičių karta yra pirmoji, kuri pataikė į meilės tuštumą. Tik keliolika metų, kaip šis civilizacijos eksperimentas daromas. Bet iš šios kartos jau pareikalauta baidių aukų — kasmet po šimtus tūkstančių. Ar bus geriau kitoms kartoms, žiūrėsime. O tu žiūrėk savęs! Mesk iš galvos "deitus". Bandyk grįžti į prarastąjį rojų.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS

TEMA Kokį aš noriu matyti kunigą.
STRAIPSNIO ILGIS nedaugiau 3000 žodžių.
PREMIJOS 1 – 100 dol., 2 – 60 dol., 3 – 40 dol.
PASKUTINĖ DATA 1964 m. vasario 1 d.

LIETUVIŲ FONDAS LAUKIA TAVĖS...

Po pirmojo L. Fondo skaitlingo suvažiavimo, po didingos Šokių Šventės ir vasaros atostogų naujoji L. F. Taryba ir L. F. Valdyba vėl su visu pasišventimu ir nauja energija pradėjo dirbti ir kviečia visus nelaukiant savanoriškai įsijungti į L. Fondo organizavimą.

Pradžią jau yra puiki: fonde grynais jau virš 80.000 dol., greitai pasieksime 100.000 dol., dar priede 40.000 dol. pasižadėjusių greitai įmokėti. Šiemet būtinieji lietuviškiems reikalams bus paskirta virš 3.000 dol., ir šita suma nemažės, bet kasmet didės — L. Fondas žengia į priekį tvirtu žingsniu ir pasitinka ateitį su viltingu žvilgsniu.

Mes, išrinktieji L. F. Tarybos ir Valdybos nariai, pasiryžome dirbti **ne dėl garbės ar malonumo**, nes šitos pareigos pareikalauja iš mūsų daug laiko, kantrybės ir energijos, **taip pat ne dėl pelno**, nes mes patys be aukų L. Fondui iš savo privačių kišenių padengiame visas L. F. organizavimo išlaidas, kad tuo būdu būtų galima visą L. F. kasmetinį pelną paskirti lietuviybės ugdymui ir išlaikymui, kur degančiai reikia finansinės paramos.

Brangus Lietuvi, Organizacija ir Parapija, nebelauk ilgiau ir nebepateisink savo delsimą, žiūrėdamas į tuos, kurie niekad os niekam neaukoja, bet jau dabar tuoj pasek tuos 300 lietuvių ir organizacijų, suaukojusių arti 100,000 dol. L. Fondui. Štai keli būdai, kuriais galima įsijungti į L. Fondo organizavimą:

1. tuoj Pats pasiųsk bet kokią auką L. Fondui;
2. Pats savanoriškai su LB apylinkės, organizacijų ir parapijos pagalba suorganizuok L. F. vajeaus komitetą savo apylinkėje ir pravesk nuodugną piniginį vaju;
3. jeigu gali, parašyk į spaudą apie L. Fondo būtinumą lietuviškiems reikalams, propaguok vienokiu ar kitokiu būdu vietinių L. F. vajeaus komitetų darbus ir aukotojus.

Idealistai anais laikais pažadino lietuviuose tautinę sąmonę. **Idealistai** iškovojo Lietuvai laisvę. **Idealistai** žuvo Lietuvos miškuose ir Sibiro tundrose dėl tikėjimo ir mūsų tautos. **Idealistai** šiandien dirba dėl Lietuviybės čia išeivijoje ir laisvoje Lietuvoje.

Praturtėjimas ir šio krašto ivairūs patogumai neturi užšaldyti mūsų širdis šventai pareigai — lietuviybės ugdymui ir jos išlaikymui. Tad kviečiame ir **Tave, Brangus Lietuvi**, nebelaukti, bet jau dabar, kad ir su mažiausia auka, įsijungti į Fondo narių gretas. **Šventai tikimės, mūsų šauksmą išgirsi...** Visais reikalais dėl L. Fondo kreipkis šiuo adresu: Lithuanian Foundation, 7243 So. Albany Ave., Chicago 29, Ill., telef. HE 4-4076.

L. F. Taryba:

Dr. A. Razma (pirm.), Dr. G. Balukas (vicepirm.), A. Rėklaitis (sekr.)

Nariai:

Dr. K. Ambrozaitis, J. Bagdonavičius, T. Blinstrubas, Z. Dailidka,
Dr. F. Kaunas, Dr. P. Kisieličius, Inž. V. Naudžius, Dr. B. Poškus,
Kun. B. Sugintas, Dr. V. Simaitis, J. Švedas, Dr. V. Tauras.

LAIŠKAI LIETUVIAMS

2345 West 56th Street

Chicago 36, Illinois